

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUČNI MAGAZIN

HRVATSKI VOJNIK

Broj 467 • 13. veljače 2015. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

PRIPREME GROMOVA ZA
NRF 2016.

VOJNA VJEŽBA

MTR 15/1

DRUGI KONTINGENT SPREMAN
ZA RESOLUTE SUPPORT

PREDSTAVLJAMO / RAZVODNIK FILIP VUGDELJA

SKOČIO U HLADNU CETINU I SPASIO LJUDSKI ŽIVOT

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA 0 0 7 1 5
9 7133 0500003

SADRŽAJ

- 4 BILATERALNA SURADNJA S REPUBLIKOM MAKEDONIJOM**
Nastavak razvijanja suradnje u obostranom interesu
- 6 VOJNA VJEŽBA MIR 15/1**
Drugi kontingent spremam za *Resolute Support*
- 8 OSRH**
Komodor Stipanović preuzeo dužnost zapovjednika HRM-a
- 9 OSRH**
Konferencija zapovjednika ratnih zrakoplovstava u zračnoj bazi Ramstein

- 10 KRILA OLUJE**
Obuka novih članova "letačke reprezentacije"
- 11 PRIPREME GROMOVA ZA NRF 2016.**
Desetina - "kotačić" bez kojeg se ne može
- 14 VOJARNA "ZEMUNIK"**
Noć otvorenih vrata po drugi put u zadarskoj vojarni
- 16 PREDSTAVLJAMO**
Razvodnik Filip VUGDELIJA

IMPRESSUM

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVOM
ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVTA

Glavni urednik:
Zamjenica glavnog urednika:
Urednici i novinari:

Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@moph.hr)

Vesna Pintarić (vpintar@moph.hr)

Leida Parlrov (leida.parlov@moph.hr),

Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com),

Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com),

Petra Kostanjšak (petra.kostanjsak@moph.hr)

Gordana Jelavić (gordana.jelavic@yahoo.com), Andrea Pavlić
Dubravka Marić (dmaric@moph.hr)

Tomislav Brandt

Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić

Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Intergrafika TTŽ d.o.o., Bistranska 19, Zagreb

Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,

10000 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@moph.hr

3000 primjeraka

Naslovnicu snimila Petra KOSTANJSAK

U članstvu Evropskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2015.
Novinarski prilози objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA
I IZDAVAŠTVA

18 ZIMSKI KAMP NA SLJEMENU

Kadeti odore i puške zamijenili skijama i štapovima

20 VIJESTI IZ OSRH

Tečaj strategijskog planiranja na HVU-u

22 NATO NOVOSTI

Sastanak ministara obrane NATO-a u Bruxellesu

25 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE

Poletio Embraer KC-390

28 RATNA MORNARICA

Razarači klase Zumwalt:
gost iz budućnosti (I. dio)

34 KOPNENA VOJSKA

Škorpion, Grifon i Jaguar

38 VOJSKE SVIJETA

Oružane snage Mongolije

42 PODLISTAK

Novi pohod na Etiopiju

UVODNIK

Pripadnici 2. hrvatskog kontingenta koji se pripremaju za odlazak u mirovnu misiju Resolute Support proveli su na vojnom poligonu "Gašinci" vježbu MIR 15. Praktičnom demonstracijom i prikazom sposobnosti dokazali su da su opremljeni, obučeni i osposobljeni za obuku, mentoriranje i savjetovanje Afganistan-skih nacionalnih snaga sigurnosti te pružanje zaštite snaga. Reportažu s vježbe donosimo u ovom broju. Započelo je ocjenjivanje 1. desetine iz sastava 1. satnije bojne Gromovi, koja je deklarirana za NATO-ove snage za brzi odgovor (NRF) 2016. godine. Vojnici su bili savjesni, ozbiljni i dali sve od sebe, a zamišljeni je scenarij bio zahtjevan i obuhvatilo je niz radnji i mogućih situacija na terenu... Na Noći muzeja održanoj drugu godinu zaredom u vojarni "Zemunik" bilo je više od tisuću posjetitelja. Stariji, mladi i oni najmladi uživali su u brojnim aktivnostima, upoznali se s pozivom vojnog pilota, radom u zrakoplovnoj bazi, opremom i letjelicama kojima naši piloti čuvaju hrvatsko nebo. Vojarna "Zemunik" prva je vojarna u Hrvatskoj koja se uključila u manifestaciju Noć muzeja te tako dodatno obogatila sadržaje za posjetitelje, i to ne samo one sa zadarskog područja... Donosimo i priču o pripadniku Inženjerijske satnije Inženjerijske bojne GMTBR-a razvodniku Filiju Vugdeliji. Spasio je život vozaču koji je sletio s ceste i kojeg je nekoliko minuta dijelilo od sigurne smrti... Za nesebičan i požrtvovan čin razvodnik Vugdelija proglašen je vojnikom mjeseca studenog na razini HKoV-a...

Francuska je u prosincu 2014. potpisala ugovor vrijedan 752 milijuna eura za novu generaciju oklopnih borbenih vozila u sklopu programa modernizacije Scorpion o čemu detaljnije možete pročitati u broju koji je pred vama.

BILATERALNA SURADNJA S REPUBLIKOM MAKEDONIJOM

NASTAVAK RAZVIJA U OBOSTRA

"Trudimo se i radimo na tome da hrvatske i makedonske oružane snage budu bolje i kvalitetnije. Provodimo zajedničke operacije poput onih na prostoru Afganistana. Sretni smo što u Makedoniji imamo prijateljsku zemlju s kojom možemo razvijati kvalitetnu obrambenu suradnju," istaknuo je ministar Kotromanović tijekom posjeta Makedoniji, dodavši kako je potvrda iznimno dobre bilateralne suradnje i potpisivanje Tehničkog sporazuma o vojno-tehničkoj suradnji za potrebe obrane te Memoranduma o razmjeni stručnjaka u području odnosa s javnošću...

Izaslanstvo MORH-a na čelu s ministrom Antom Kotromanovićem borbilo je 9. i 10. veljače u dvodnevnom službenom posjetu Republici Makedoniji. Ministar Kotromanović prvog se dana sastao s makedonskim kolegom Zoranom Jolevskim, a nakon toga i s premijerom Nikolom Gruevskim. Ministri su razgovarali o bilateralnoj obrambenoj i vojno-tehničkoj suradnji, regionalnoj suradnji i inicijativama te o NATO-ovim zaključcima i planovima nakon samita u Walesu. Razmjenili su stajališta o sigurnosno-političkoj situaciji u jugoistočnoj Europi pri čemu je hrvatska strana izrazila spremnost za pružanje pune potpore zemljama aspiranticama na putu prema euroatlantskim integracijama radi osiguranja trajne stabilnosti tog područja. Ministar Kotromanović istaknuo je iznimno dobre bilateralne odnose te

čitav niz elemenata koji to potvrđuju, prije svega vojno-tehničku suradnju. "Danas smo potpisali dva sporazuma: Tehnički sporazum o vojno-tehničkoj suradnji za potrebe obrane i Memorandum o razmjeni stručnjaka u području odnosa s javnošću."

Trudimo se i radimo na tome da hrvatske i makedonske oružane snage budu bolje i kvalitetnije. Provodimo zajedničke operacije poput onih na prostoru Afganistana. Ondje smo se mogli uvjeriti u kvalitetu makedonskih vojnika koji su sve zadaće izvršavali na najbolji mogući način. Sretni smo što u Makedoniji imamo prijateljsku zemlju s kojom možemo razvijati kvalitetnu obrambenu suradnju," istaknuo je ministar Kotromanović.

"Na svojem euroatlantskom putu Republika Makedonija ima punu hrvatsku potporu," naglasio je ministar Ko-

OJL, foto: Ministarstvo obrane Republike Makedonije

Makedonski ministar obrane Zoran Jolevski zahvalio je na potpori koju Republika Hrvatska kao članica NATO-a i Europske unije pruža zemljama u regiji

SUSRET S MAKEDONSKIM PREDSEDJENIKOM

Ministar obrane Ante Kotromanović drugog se dana službenog posjeta Republici Makedoniji sastao s predsjednikom Đordem Ivanovom. Potvrđeni su dobri bilateralni odnosi između Republike Hrvatske i Republike Makedonije te je istaknuta razvijena i sadržajna obrambena suradnja dviju država. Poseban je naglasak stavljen na razgovore vezane uz perspektivu daljnog razvoja obrambene suradnje te ukupnu sigurnosno-političku situaciju u Europi. Razgo-

varalo se i o trenutačnoj situaciji i euroatlantskoj perspektivi zemalja jugoistočne Europe. Predsjednik Ivanov pozdravio je dosadašnji zajednički angažman u procesu integracija u okviru Jadranske povelje, dodavši kako reforme i mјere koje poduzima makedonska država u cilju unapređivanja standarda u području obrane potvrđuju i makedonski strateški cilj - članstvo u NATO-u.

Ministar Kotromanović rekao je kako će Hrvat-

ska i dalje pružati potporu i prenositi iskustva makedonskoj strani na području integracija u NATO i EU. "Republika Hrvatska predana je politici otvorenih vrata," rekao je ministar Kotromanović, a poohvalio je i dosadašnji zajednički angažman u području operacija. Razgovaralo se i o budućim modelima te suradnje. U okviru posjeta Republici Makedoniji hrvatski je ministar obrane posjetio i Pukovniju za specijalne operacije Armije Republike Makedonije.

NJA SURADNJE NOM INTERESU

tromanović te dodao kako Hrvatska smatra da je Makedonija spremna, da je svoje obrambene procese završila te da se pristupanje NATO-u mora dogoditi što prije.

"Mi smo za politiku otvorenih vrata. Smatramo da je vrlo bitno za budućnost i sigurnost regije da Makedonija što prije postane članica NATO-a. Nastaviti ćemo razvijati suradnju u interesu Republike Hrvatske i Republike Makedonije," zaključio je ministar Kotromanović.

Makedonski ministar obrane Zoran Jolevski zahvalio je na potpori koju Republika Hrvatska kao članica NATO-a i Europske unije pruža zemljama u regiji te istaknuo Američko-jadransku povelju (A-5) kao najsnazniji alat za realizaciju euroatlantskih aspiracija Makedonije, Crne Gore te Bosne i Hercegovine.

"Integracija zemalja iz regije u NATO vrlo je važna za njezinu sigurnost i stabilnost," naglasio je ministar Jolevski. Dodao je da se nastavljaju opsežne reforme u oružanim snagama, važne za makedonsku vojsku, ali i za NATO, jer će pomoći da Makedonija u konačnici ima efikasniju, bolju i profesionalniju vojsku.

Makedonskoj je strani ponuđena i u idućoj akademskoj godini mogućnost školovanja jednog kadeta na Hrvatskom vojnom učilištu, na studijskom programu Vojno vođenje i upravljanje odnosno Vojno inženjerstvo. Ministar Kotromanović istaknuo je i mogućnosti stručno-specijalističke obuke u Središtu za obuku HRZ-a i PZO-a u okviru BRAAD inicijative te od 2016. u Zapovjedništvu za potporu.

Na sastanku su ispitani novi modeli prijenosa iskustava vezanih uz si-

gurnost i obrambenu politiku EU-a. Dogovoren je i nastavak te proširenje školovanja i obuke pripadnika oružanih snaga Republike Hrvatske i Republike Makedonije. Potvrđena je dobra suradnja na području operacija, s naglaskom na zajedničkom angažmanu u okviru misije Resolute Support. "Pozdravljam vašu odluku da sudjelujete u sastavu 2. HRVCON-a u misiji Resolute Support zajedno s ostalim članicama A-5 i uvjeren sam da ćemo uspješno izvršiti sve zadaće kao i u operaciji ISAF," rekao je ministar Kotromanović. U kontekstu obrambeno vojno-tehničke suradnje ministri obrane potpisali su Tehnički sporazum između Ministarstva obrane RH i Ministarstva obrane Republike Makedonije o suradnji u području vojno-tehničke suradnje te obrazovanja i osposo-

bljavanja za potrebe obrane. Sporazumom je obuhvaćena suradnja i angažman hrvatskih stručnjaka s mјernom opremom koji su pregledali i ispitivali helikoptere makedonskog zrakoplovstva, a hrvatska je strana zauzvrat dobila 32 sata leta na simulatoru za Mi helikoptere u makedonskom središtu za obuku pilota. Ministar Kotromanović sastao se i s makedonskim premijerom Nikolom Gruevskim, a razgovarali su o bilateralnoj suradnji dviju država. Zaključeno je da su odnosi Hrvatske i Makedonije tradicionalno prijateljski i bez otvorenih pitanja, a premijer Gruevski pozdravio je trenutačni status i perspektivu obrambene suradnje dviju država. Naglasio je i dobru gospodarsku suradnju te istaknuo da je Hrvatska jedan od vodećih trgovinskih partnera Makedonije. ■

VOJNA VJEŽBA MIR 15/1

NA POLIGONU "GAŠINCI" POKRAJ ĐAKOVA OD 9. DO 11. VELJAČE ODRŽALA SE MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA MIR 15/1, U SKLOPU KOJE JE PROVEDENO ZAVRŠNO OCJENJIVANJE SPOSOBNOSTI 2. HRVCON-a. U SASTAVU TOG KONTINGENTA UZ PRIPADNIKE OSRH SUDJELUJU I PRIPADNICI ORUŽANIH SNAGA ZEMALJA INICIJATIVE A5 - ALBANIJE, CRNE GORE, BIH I MAKEDONIJE. VJEŽBA JE VRHUNAC VIŠEMJESEČNE OBUCE PRIPADNIKA KOJI BI U MISIJU TREBALI OTIĆI U OŽUJKU...

Blato, vjetar, snijeg i kiša nisu mogli omesti pripadnike 2. HRVCON-a da odrade posljednju i ključnu vježbu prije odlaska u misiju Resolute Support u Afganistan. Naime, od 9. do 11. veljače na poligonu "Gašinci" pokraj Đakova održala se međunarodna vojna vježba MIR 15/1, u sklopu koje je provedeno završno ocjenjivanje sposobnosti 2. HRVCON-a. U sastavu tog kontingenta uz pripadnike OSRH sudjeluju pripadnici oružanih snaga zemalja Inicijative A5 - Albanije, Crne Gore, BiH i Makedonije. Ova je vježba vrhu-

nac višemjesečne obuke pripadnika koji bi u misiju trebali otići u ožujku. Poligon "Gašinci" na neko-liko je dana pretvoren u "mali Afganistan" kako bi scenarij vježbe mogao biti što vjernije

odrađen, a pripadnici što realnije "proživjeli" uvjete te odradili incidente i nepredviđene događaje koji ih mogu dočekati u misiji. Sve je aktivnosti na terenu pozorno pratilo ocjenjivački tim Glavnog stožera OSRH, koji je spremnost i sposob-

nost pripadnika ocjenjivao prema NATO-ovu sustavu CREVAL. "Vježba se provodila u dva dijela, prvi dio je ocjenjivanje 'in barracks', a drugi dio je 'in fields', odnosno ocjenjivanje spremnosti na zemljištu," pojasnio nam je časnik za provedbu

Napisala i snimila Petra KOSTANJŠAK

vježbe brigadni general Siniša Jurković, zapovjednik Gardijske oklopno-mehanizirane brigade. "Treba naglasiti da su uz nas sudjelovali pripadnici snaga zemalja Inicijative A5, što znači da osim što zajedno radimo na dostizanju obučnih ciljeva i spremnosti za upućivanje snaga u područje operacije, istodobno radimo i na izgradnju te nadogradnji naših odnosa," rekao je general Jurković. Čelnik ocjenjivačkog tima GS OSRH brigadir Mijo Kožić pojašnjava da se u 72 sata, koliko je trajala vježba, ocjenjivalo je li kontingenat spreman za uključivanje u borbene operacije, a konačni su rezultati doista odlični. "Mogu reći da su snage pokazale visoku razinu pripremljenosti i obučenosti. Provjeravali smo njihovu sposobnost za zaštitu snaga te ostale operativne tehnike i procedure koje će oni imati u području operacije,"

naglasio je brigadir Kožić i dodao da će sve sastavnice predviđene za rotaciju biti spremne za uspješnu provedbu zadaća u misiji *Resolute Support*. "Također, u ovim lošim vremenskim uvjetima moramo poštovati pripadnike GOMBR-a koji su uspješno organizirali vježbu, ali i sve sastavnice koje su u blatu i snijegu izvršile sve što se od njih tražilo," kazao je brigadir Kožić. Zapovjednik 2. HRVCON-a RSM brigadir Stanko Paradžiković bio je zadovoljan ocjenama svojih pripadnika. "Vježba je protekla prema planu bez ikakvih problema. Obuka se provodila zadnja tri i pol mjeseca, a sastavnice su pokazale da su spremne za sve moguće scenarije i incidente," zaključio je brigadir Paradžiković. Sastavnica Force Protection Coy TAA u Afganistanu će imati jednu od najtežih temeljnih zadaća u području

operacija, a riječ je o pratnji i zaštiti mentorskih timova. Upravo je to bio jedan od scenarija na ovogodišnjoj vježbi MIR. Tim je dobio zadaću pratnje i zaštite stožernog osoblja iz lažne baze Marmal u drugu bazu prema određenoj ruti poligona "Gašinci". No, na tom putu ih dočekuje incident - ophodnja nailazi na potencijalnu eksplozivnu napravu na cesti i mora reagirati prema procedurama - udaljiti se na sigurno mjesto, pregledati teren i uspostaviti sigurnost. Međutim, u trenutku uspostave sigurnosti na njih je otvorena pješačka vatrica, a pritom ima i ranjenih koje treba zbrinuti dok traje napad. Unatoč lošim vremenskim uvjetima, multinacionalni tim uspješno je surađivao na terenu i u operativnom središtu, a na kraju je uz potporu iz zraka zamisljeni neprijatelj uspješno eliminiran. Inače, pripadnici tzv. Force protection

timu u Afganistanu imaju jednu od težih temeljnih zadaća pa su zato i pripreme bile opsežne.

"Pripreme su počele zadnji tjedan listopada, kad je ocjenjivački tim GS OSRH ocijenio da smo spremni, odnosno da smo napravili sve predradnje i da možemo krenuti s preduputnom obukom. Zatim smo u siječnju imali dodatno osposobljavanje, a integracija cijelog kontingenta počela je u veljači, pet dana prije početka ove vježbe," kaže natporučnik Berislav Petrinović, vođitelj obuke čija se obučna skupina sastojala od najboljih dočasnika Gardijske oklopno-mehanizirane brigade. "Dočasnici su svoja znanja, iskustva i vještine, stecene u prijašnjim misijama, implementirali kroz naš obučni tim kako bismo što bolje pripremili pripadnike za misiju," zaključuje natporučnik. ■

**brigadir Svetozar BRAJKOVIĆ,
načelnik Odsjeka za borbenu
gotovost u Generalštabu
Vojske Crne Gore**

"Ocenjivač sam drugog crnogorskog kontingenta koji se upućuje u misiju *Resolute Support*. S hrvatskim kolegama donosimo konačne ocjene sposobnosti naših pripadnika. Smatram da je osposobljenost odlična, a zajedničke aktivnosti sinkronizirane te će oni zasigurno uspješno odgovoriti na sve zadatke. Mi već tradicionalno imamo zajedničke aktivnosti i suradnja je odlična kao i u vijek."

**REMAN ZA
TE SUPPORT**

"OD VAS TRAŽIM DA I DALJE UNAPREĐUJETE SUSTAV KOJI ĆE U SVAKOM TRENUTKU BITI SPOSOBAN ČUVATI TERITORIJALNI INTEGRITET I SUVERENITET REPUBLIKE HRVATSKE. POSEBNU POZORNOST MORATE POSVETITI LJUDSKOM POTENCIJALU. I DALJE RADITE NA SUSTAVU NAPREDOVANJA KOJI ĆE VREDNOVATI ZNANJA I SPOSOBNOSTI POŠTIVANJEM OPĆIH PRINCIPA RADA, PROFESIONALNOSTI I TRANSPARENTNOSTI. NAPREDOVANJEM NAJSPOSOBNIJIH I NAJODGOVORNIJIH OSIGURAT ĆETE ZDRAVE TEMELJE RAZVOJA HRVATSKE RATNE MORNARICE..." KAZAO JE GENERAL DRAGO LOVRić ČESTITAJUĆI NOVOM ZAPOVJEDNIKU HRM-a

KOMODOR STIPANOVIĆ PREUZEO DUŽNOST ZAPOVJEDNIKA HRM-a

Kontraadmiral Robert Hranj 30. je siječnja predao dužnost zapovjednika Hrvatske ratne mornarice komodoru Predragu Stipanoviću. Svečanosti u Splitu naznačio je načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske general zbora Drago Lovrić. Nakon odavanja počasti braniteljima poginulima u Domovinskom ratu paljenjem svjeće u spomen-sobi Zapovjedništva HRM-a te ispred križa na gradskom groblju Lovrinac, u Domu Hrvatske vojske na Poljudu održana je svečanost primopredaje. General zbora Drago Lovrić zahvalio je kontraadmiralu Hranju na njegovu doprinosu izgradnji i razvoju HRM-a, ističući ga za primjer časnika, mornara i admirala. "Njegovim dolaskom na dužnost direktora," rekao je, "Glavni stožer OSRH dobiva novu kvalitetu, dobiva jako puno." Čestitajući novom zapovjedniku HRM-a komodoru Stipanoviću general Lovrić je istaknuo: "Od vas tražim da i dalje

unapređujete sustav koji će u svakom trenutku biti sposoban čuvati teritorijalni integritet i suverenitet Republike Hrvatske. Posebnu pozornost morate posvetiti ljudskom potencijalu. I dalje radite na sustavu napredovanja koji će vrednovati znanja i sposobnosti poštivanjem općih principa rada, profesionalnosti i transparentnosti. Napredovanjem najspasobnijih i najodgovornijih osigurat ćete zdrave temelje razvoja Hrvatske ratne mornarice." Kontraadmiral Robert Hranj s čela HRM-a odlazi na dužnost direktora Glavnog stožera Oružanih snaga RH.

Prigodnim govorom obratio se naznačnima, zahvalio je svima na potpori, a posebno svojim bliskim suradnicima i svojoj obitelji. "Uvjeren sam da će HRM uspješno nastaviti svoj razvoj," rekao je, "jer su mu ljudski resursi najveća kvaliteta."

U nastupnom govoru kojim se obratio brojnim uzvanicima, visokim vojnim dužnosnicima, predstavnicima diplomatskog zbora te pripadnicima HRM-a, komodor Stipanović između ostalog je rekao: "Znanje i sposobnost, izobrazba i obuka temelji su uspjeha svih nam postavljenih zadaća. Stoga, poštovani časnici, dočasnici, mornari, državni službenici i namještenici, na temeljima koje su postavili moji prethodnici i na putu koji smo zacrtali, siguran sam da će Hrvatska ratna mornarica biti još uspješnija u izvršavanju zadaća koje nas očekuju. I iako je sjajan pečat koji su udarili moji prethodnici čvrsto uporište na kojem stojim, u njemu je i

silno breme odgovornosti koje zahtijeva opravdati ukazanu čast i povjerenje. No, oslonjen na bogato iskustvo, stečena znanja i sposobnosti, te posebno na vašu podršku, uvjeren sam da ćemo uspješno savladati sve izazove koji nam predstoje u vremenu koje slijedi."

Komodor Predrag Stipanović rođen je 5. siječnja 1964. godine u Osijeku. Diplomirao je 1986. na Mornaričkoj vojnoj akademiji u Splitu. Obrani domovine priključuje se kao dragovoljac u rujnu 1991. nakon čega u Hrvatskoj ratnoj mornarici obnaša niz dužnosti. Na sadašnju dužnost dolazi s dužnosti načelnika Stožera-zamjenika zapovjednika HRM-a na koju je postavljen u siječnju 2013. U više je navrata nagrađen i pohvaljen za svoj rad i doprinos izgradnji Hrvatske ratne mornarice. Odlikovan je Spomenicom Domovinskog rata, Spomenicom domovinske zahvalnosti, Redom hrvatskog trolista i Redom bana Jelačića. ■

KONFERENCIJA ZAPOVJEDNIKA RATNIH ZRAKOPLOVSTAVA U ZRAČNOJ BAZI RAMSTEIN

Zapovjednik HRZ-a i PZO-a general-bojnički Dražen Šurić s timom je 5. i 6. veljače sudjelovao u NATO zračnoj bazi Ramstein u SR Njemačkoj na redovitoj konferenciji zapovjednika ratnih zrakoplovstava u okviru NATO-a pod nazivom "NATO Air Chiefs' Symposium 2015". Na konferenciji su sudjelovala 24 NATO zapovjednika ratnih zrakoplovstava, a vodio ju je zapovjednik NATO zračne komponente (AIRCOM), general Frank Gorenc. Zapovjednici su tijekom konferencije razgovarali o temama implementacije sposobnosti zračne komponente NATO-a u skladu s NATO samitom u Walesu te ulozi u sklopu VJTF (Very-High Readiness Joint Task Force). U raspravama je potvrđena sposobnost AIRCOM-a u obuci i opremljenosti, s ciljem dopriješnja sustavu kolektivne obrane NATO zemalja. Drugi dan je provedena i si-

mulacijska vježba za sve sudionike konferencije. U kraćem i odvojenom dijelu organiziran je i prvi susret prvih dočasnika zrakoplovstava NATO Saveza koji su pozvani sa svojim zapovjednicima na konferenciju. Uz pet prvih dočasnika iz Bugarske, Estonije, Španjolske, Turske i Velike Britanije pod vođenjem prvog dočasnika NATO AIRCOM, Master Aircrew Duncana Hidea sudjelovao je i časnički namjesnik Mario Mateljić, prvi dočasnici HRZ-a i PZO-a. U redovitom dijelu rada konferencije prvi dočasnici AIRCOM-a govorio je o važnosti profesionalnog razvoja dočasničkog zbora, mlađih časnika te o ulozi prvih dočasnika u okviru NATO-a u skladu s vizijom SACEUR-a s osvrtom na nedavno izdane preporuke o sadržajima sustava izobrazbe dočasnika po razinama (NATO NCO PME Reference Curriculum).

OII

DEVETI CIKLUS PAMETNE OBRANE U ZEMUNIKU

U 93. zrakoplovnoj bazi HRZ-a i PZO-a u Zemuniku započeo je 9. veljače 9. tečaj zajedničke obuke hrvatskih, čeških i mađarskih savjetodavnih zrakoplovnih timova (AAT PTC).

Organizacija tečaja pokrenuta je 2012. radi pripreme multinacionalnih helikopterskih posada koje su obučavale pripadnike afganistanskog zrakoplovstva u ISAF-u. Provedba tečaja u Zemuniku u funkciji je nastavka pružanja savjetničke uloge zemalja sudionica projekta kroz misiju potpore miru Odlučna potpora (Resolute Support).

Prvi je dio tečaja održan u Ostravi, Češka Republika, gdje su posade završile obuku na simulatoru

helikoptera Mi-171, a letačka obuka u Zemuniku provodit će se na hrvatskim helikopterima Mi-8 MTV i Mi-171 Sh te na češkom helikopteru Mi-24. Tijekom obuke provest će se i bojno gađanje bočnih strijelaca iz helikoptera na helikopterskom strelištu "Crvena zemlja" kod Knina. Tečajem zapovjeda hrvatski pilot bojnički Andreas Duvnjak, a aktivnostima u ime HRZ-a i PZO-a koordinira bojnički Boris Panić.

Tečaj su zajednički osmisili hrvatski i češki timovi uz savjetodavnu potporu SOEUR-a te je prihvaćen i uvršten kao dio projekta unutar NATO-ove inicijative Pametne obrane (Smart Defence).

M. KARAČIĆ

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
SEKTOR ZA UPRAVLJANJE
LJUDSKIM RESURSIMA**

INTERNI OGLAS

za popunu dužnosti u RACVIAC-u – Centru za sigurnosnu suradnju, Rakitje, Republika Hrvatska

Čelnik Odjela za potporu (Chief of Service Branch),
ustrojbeni čin: pukovnik (OF-4) – jedan izvršitelj

OPĆI UVJETI:

- osobni čin: bojnički-pukovnik
- znanje engleskog jezika SLP 333 ili ALCPT ≥ 85%
- iskustvo na stožernim dužnostima

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: rujan 2015.

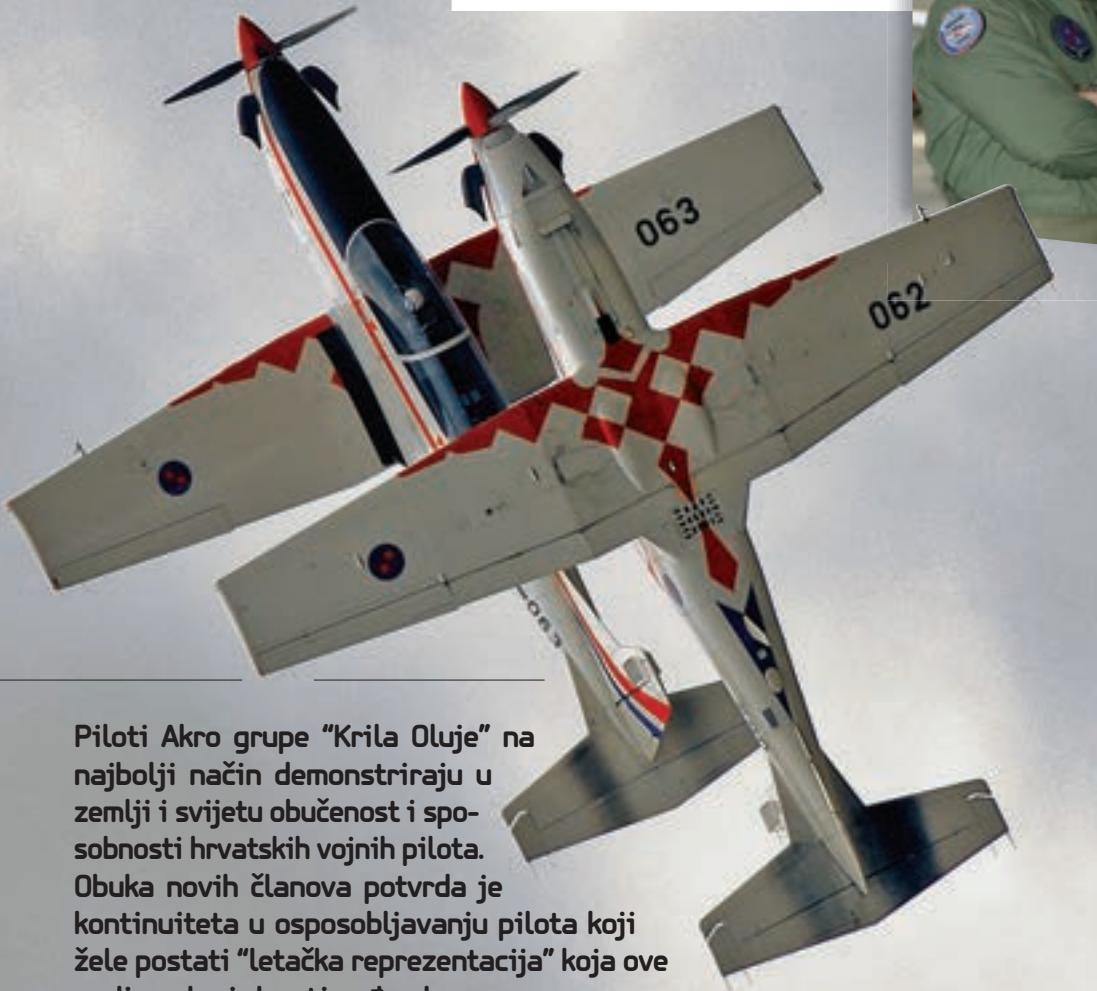
Osim propisanih uvjeta kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četrnaest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

KRILA OLUJE

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Piloti Akro grupe "Krila Oluje" na najbolji način demonstriraju u zemlji i svijetu obučenost i sposobnosti hrvatskih vojnih pilota. Obuka novih članova potvrda je kontinuiteta u osposobljavanju pilota koji žele postati "letačka reprezentacija" koja ove godine slavi deseti rođendan

Foto: J. Kopi

pogreške i sam je odgovoran za sebe. Kod letenja u grupi odgovarate za sve njezine članove. Traže se brzi, precizni, pravodobni pokreti i to sve na velikim opterećenjima pri velikim brzinama te čestim promjenama brzine." Satnik Ivan Andić vojni je pilot i nastavnik letenja već deset godina. Za njega je to novo iskustvo, a izazov mu je već i uspiješan završetak obuke.

Natporučnik Darko Belančić bio je komentator grupe na nastupima od 2010., a obuku za demo pilota završio je prošle godine. U početku, dok je bio komentator, nije mislio da će biti i njezin član, ali zainteresirao se, prihvatio ponudu i sad je na obuci. Kaže da je kao demo pilot stekao iskustvo letenja na malim visinama te sveladao tremu od nastupa pred publikom što je jako bitno ako se želi postati članom grupe. "Proces obuke je definiran. Točno je propisano koliko je sati naleta potrebno da se usvoji svaki pojedini element. Inicijalna obuka usmjerava nas prema letenju u grupi, ali teško je reći koliko vremena treba da se letenje u grupi izbrusi do savršenstva kakvo mora i biti. Sve je to individualno. Najteži su manevri oni s negativnim opterećenjem i oko toga se mora malo zapeti. Vi ste jedan od šestorice i sve što napravite utječe na ostatak grupe," zaključio je natporučnik Belančić.

Prednost u provođenju obuke je i to što su obojica polaznika iskusni vojni piloti i nastavnici letenja.

Akro grupe "Krila Oluje" ove godine obilježava desetu obljetnicu djelovanja, a kvalitetnim se nastupima vrlo brzo svrstala u sam vrh svjetskog akrobatskog letenja. Letači posebno oduševljavaju stručnu letačku publiku jer su elementi koje izvode izrazito zahtjevni i složeni. Njihove nastupe vidjeli su milijuni gledatelja. Tradicionalno nastupaju na svim većim manifestacijama u zemlji, a redovito dobivaju pozivnike za nastupe na najprestižnijim međunarodnim aeromitinzima. Piloti Akro grupe "Krila Oluje" na najbolji način demonstriraju u zemlji i svijetu obučenost i sposobnosti hrvatskih vojnih pilota. Obuka novih članova potvrda je kontinuiteta u osposobljavanju pilota koji žele postati "letačka reprezentacija" koja ove godine slavi deseti rođendan. ■

OBUKA NOVIH ČLANOVA "LETAČKE REPREZENTACIJE"

U Eskadrili aviona 93. zb u vojarni "Zemunik" nastavljena je 10. veljače obuka pilota koji se osposobljavaju za letenje u Akro grupe "Krila Oluje". Za nove članove "Krila Oluje" obučavaju se vojni piloti i nastavnici letenja u Eskadrili aviona satnik Ivan Andić i natporučnik Darko Belančić. U sklopu osnovne obuke uvježbavaju letenje u paru, trojci i elemente koje grupe izvodi u nastupu. "Ide se," rekao nam je satnik Andić, "korak po korak od jednostavnijih prema složenijim elementima." Nakon

osnovne obuke koja bi trebala završiti do kraja veljače, nastavit će se uvježbavanje letačkog programa. Obojica se obučavaju istodobno, kroz letove ih vodi voda grupe bojnik Matija Vrduka, a nastavnici su im i ostali njezini članovi. Odabrani piloti prije početka obuke u grupi prolaze obuku za pojedinačne demo nastupe te stječu iskustvo na domaćim i međunarodnim aeromitinzima. Svaki novi član počinje letjeti na poziciji prvog pratitelja. Satnik Andić i natporučnik Belančić

tako su na neki način već godinama članovi "Krila Oluje". Satnik Ivan Andić bio je od 2013. demo pilot. Dosad je u toj ulozi nastupao na nekoliko međunarodnih aeromitinja gdje je predstavio letačko umijeće. Rekao je kako su iskustva demo pilota korisna za privikavanje na izvođenje akrobaciju na malim visinama i opuštanje u nastupima pred publikom. Međutim, velika je razlika između letenja kao demo pilota u odnosu na letenje u grupi. "Demo pilot sam je odgovoran za sve svoje

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

PRIPREME GROMOVA ZA NRF 2016.

DESETINA - "KOTAČIĆ" BEZ KOJEG SE NE MOŽE

ZAPOČELO JE OCJENJIVANJE 1. DESETINE IZ SASTAVA 1. SATNIJE BOJNE GROMOVI, KOJA JE DEKLARIRANA ZA NATO-ove SNAGE ZA BRZI ODGOVOR (NRF) U 2016. GODINI. VOJNICI SU BILI SAVJESNI, OZBILJNI I DALI SU SVE OD SEBE, A ZAMIŠLJENI JE SCENARIJ BIO ZAHTJEVAN I OBUVATIO JE NIZ RADNJI I MOGUĆIH SITUACIJA NA TERENU ...

PRIPREME GROMOVA ZA NRF 2016.

Prohladno jutro odmiče i nad petrinjskom vojarnom "Pukovnik Predrag Matanović", nestaje lagana sumaglica. Kao i uvek, u domu Gromova i Tigrova, dviju bojnih Gardijskih motoriziranih brigada, vrlo je živahno. Na sve strane vojnici, jedni u vozilima, drugi stoje postrojeni, hodaju u stroju, trče na tjelevoježbi... Nas zanima jedna konkretna skupina: 1. desetina 2. voda 1. satnije 2. mehanizirane bojne Gromovi. Kod kompleksa hangara okupljeni su oko narednika Miljenka Šavorića. Poput košarkaškog trenera dočasnika po ploči i kao zapovjednik brifira svoju ekipu, sastavljenu od pješaka i posade BOV-a Patria, o akciji koja ih uskoro čeka i u okviru koje će se provestti njihovo ocjenjivanje. Naime, spomenuta je desetina u sastavu 1. satnije koja je deklarirana za NATO-ove snage za brzi odgovor (NRF) u 2016. godini. Ovo je ocjenjivanje jedno od prvih, ali prilično veliko iskušenje na tom putu. Podrazumijeva zadaću koju je Šavorić dobio od zapovjednika voda: zauzimanje određene točke na poligonu vojne. Naravno, simulirani scenarij potrudit će se da im ne bude lako. U šikari i šumarcima čeka ih suprotna strana, koju uviđek nazivamo "crveni".

S ekipom Hrvatskog vojnika mali je tim ocjenjivača koji predvodi prvi dočasnik

1. satnije stožerni narednik Željko Cvetković. Sukladno standardima postrojbu uvijek ocjenjuje razina koja je dvije ustrojbine "stube" viša. Gromovi vrlo strogo gledaju na obuku desetine, na izgled malenog kotačića, jer o takvom pristupu ovisi konačno funkciranje buduće NRF-ove satnije. Pod posebnim je povećalom zapovjednik desetine i njegove odluke.

U Patriji koju koriste ocjenjivači krećemo do jedne od prvih točaka ocjenjivanja desetine. Stižemo do jednog rijetko korištenog kolnog prolaza s vratima u ogradi vojarne i čekamo. Evo i druge Patrije iz koje izlazi vojnik. Izvješća govore da je područje minski sumnjivo. Cvetković sve pažljivo promatra i neprestano radi bilješke na podebljjoj hrpi papira naziva "Obrazac ocjenjivanja desetina na traci". Bezbroj je tu detalja laicima nevidljivih ili nevažnih, isplaniran je svaki korak vojnika. Primjerice, odmah pri izlasku iz vozila prvi se vojnik kreće po tragovima koje je u zemlji ostavila Patria, što je vrlo jednostavan "protuminski detektor". Znajući sve standarde, Cvetković nam često govori što će vojnici sljedeće učiniti, a ponekad radiovezom ocjenjivačijavljaju upute, dijelove scenarija, ili predstavljaju fiktivni vod ili satniju. Vrlo je

zanimljivo što se sve te sitne procedure neprestano osvježavaju, za neke smo saznali da se odnedavno primjenjuju u Afganistanu.

Idemo od točke do točke i vrijeme nam brzo prolazi. Ne pada nam na pamet da smetamo dečkim iz desetine s trivijalnim pitanjima. Naravno, najzanimljivija nam je bila iznenadna zasjeda "crvenog" u šumi. Protivnička pucnjava zahtjeva brzu, ali vrlo promišljenu reakciju. Najbitnije je zaštititi se, naći zaklon iz kojeg će se moći odgovoriti na napad. Ne zaboravimo podršku vozila čije kapacitete treba maksimalno iskoristiti. Mali pomak Patrije unatrag i - protivnik zbog gustiša neće moći koristiti protuoklopno sredstvo. Potom ga čeka vatra iz jakog kalibra 12,7, ali pozicija vozila se mora često mijenjati, ono ostaje na jednoj poziciji sukladno utvrđenim granicama izloženosti cilju.

Da bi se situacija dodatno zakomplikala, jedan je pripadnik desetine "ranjen". Treba mu pružiti pomoć, a "usput" otjerati neprijatelja i pozvati MEDEVAC. Narednik Šavorić u kratkom vremenu izdaje niz zapovijedi, a ruka stožernog narednika Cvetkovića ne prestaje s upisivanjem. Gledajući kako vojnici već neko vrijeme leže u mješavini snijega,

leda i smrznutog blata, s poštovanjem se podsjećamo da se od tih momaka traži mnogo više od samih vojničkih vještina. Biti pravi hrvatski gardist, čovjek na terenu, koji je sama srž vojske, traži da budete spremni i fizički i psihički za mnoga iskušenja i nedaće.

U svakom slučaju, desetina je uspješno riješila probleme i krenula dalje. Među posljednjim točkama bilo je područje okupljanja fiktivnog voda. Borbeno oklopno vozilo, koje daje dodatnu sigurnost, napušta se, jer mu teren onemogućuje kretanje. Prema scenariju traži se topnička podrška koja treba "načeti" protiv-

nike primjećene na rubu šume, kod područja koje je konačni cilj desetine. Slijedi konačni napad i nova pucnjava, jer topovi nisu otjerali sve protivnike. Sve odjekuje od niza rafala pušaka i puškostrojnice i nakon nekog vremena nad grmljem se uzdiže bijela zastava. Dakle, desetina ima i zarobljenike. Postupanje s njima također traži poštivanje procedura, čujemo ispitivanje, ali i dalje se čuje i črkanje ocjenjujuće olovke. Desetina je napokon zaslужila predah i opuštanje jer su uspješno

stigli do svojeg cilja. Ocjenjivanje je tek počelo, ali i ovaj korak puno znači. Naravno, bilo je nekih odstupanja, ali ona su zamijećena i bit će otklonjena i prije nego što se počne intenzivnije raditi na razini voda. Vojnici su, bilo je vidljivo, bili savjesni, ozbiljni i dali su sve od sebe. I zaslužuju da još jednom istaknemo da ta vježba i taj «kotačić» koji oni predstavljaju možda i nisu u prvom planu, ali su značajni. I to ne samo za sudjelovanje u NRF-u, nego za cijelokupne Oružane snage. ■

bojanik Roman KELNERIĆ, zapovjednik 2. mehanizirane bojne Gromovi

Opišite nam ukratko vaš raspored priprema za NRF?

Započeli smo s pojedinačnom obukom i sada smo već u fazi obuke desetina koju ćemo završiti ovoga mjeseca, gđanjem na Gašincima. Potom krećemo s obukom vodova koja će završiti na Crvenoj zemlji potkraj ožujka s TVBG vodova, sve to radimo s vlastitim ocjenjivanjem, unutar bojne. Slijedi daljnje uvježbavanje, otklanjanje nedostataka, te predocenjivanje na vježbi u Središtu za borbenu obuku sa sustavom MILES. Vježba Spremnost početkom svibnja treba rezultirati certificiranjem kompletnih naših NRF snaga za 2016.

i vojnik nikada ne može biti dovoljno obučen. Imamo dosta događaja, ne samo vezanih uz NRF. Primjerice, nositelji smo obuke za novi treći kontingenjt u Resolute Supportu, a u drugoj polovici ove godine već krećemo s pripremama vojnika i postrojbi koje će sudjelovati u NRF-u 2017., kao i za 2. bojnu grupu mehaniziranog pješaštva (BGMP) koja je dio ciljeva sposobnosti OSRH u okviru NATO-a. Vidim zadovoljstvo pripadnika ova-kvim intenzivnim aktivnostima, te činjenicom da kontinuirano stiže nova oprema. Da zaključim, vojnik u pokretu uči nove zadaće i osjeća se korisnim te potrebnim.

Polygon vojarne "Pukovnik Predrag Matanović" sve je iskorišteniji?

Tako je, i prošlu, a i ove godine idemo na maksimalno proširenje i uređenje poligona te izgradnju nove infrastrukture. U ožujku ili travnju krećemo s izgradnjom vježbovnog naselja za urbane operacije. Najbolje je kad iz zgrada vojarne možemo izaći direktno na obuku, jer ne možemo uvijek koristiti tri najveća poligona HKoV-a. Plana na se opremiti strelište, te daljnja obnova smještajno-obučnih objekata. Već u ovoj godini počinje izgradnja novog nastavnog objekta koji će omogućiti još kvalitetniju obuku.

Dakle, Gromovi će 2016. dočekati potpuno spremni za NRF?

Definitivno. Imamo i koristimo iskustva koja imaju Tigrovi i nastojat ćemo sve zadaće odraditi kvalitetno, te tako odgovoriti svim izazovima koji su pred nama.

Vidite li pozitivnu promjenu, reakciju vaših vojnika na toliku obučno-vježbovni intenzitet?

Svakako. Najbolje je kada je vojnik aktivan i na obuci, jer je ona imperativ

VOJARNA "ZEMUNIK"

Na Noći muzeja održanoj drugu godinu zaredom, unatoč lošem vremenu, vojarnu "Zemunik" posjetilo je više od tisuću posjetitelja. Stariji, mlađi i oni najmlađi uživali su u brojnim aktivnostima, upoznali se s pozivom vojnog pilota, radom u jednoj zrakoplovnoj bazi, opremom i letjelicama kojima naši piloti čuvaju hrvatsko nebo. Inače, vojarna "Zemunik" prva je vojarna u Hrvatskoj koja se uključila u manifestaciju Noć muzeja u Hrvatskoj. Na ovaj su način dodatno obogatili sadržaje za posjetitelje i to ne samo one sa zadarskog područja...

NOĆ OTVORENIH V PO DRUGI PUT U Z...

Noć otvorenih vrata vojarne "Zemunik", koja je održana posljednji petak u mjesecu siječnju, ispunila je očekivanja posjetitelja i organizatora 93. zb HRZ-a i PZO-a.

U sklopu ove manifestacije koja se drugu godinu zaredom održala u sklopu Noći muzeja, unatoč lošem vremenu, vojarnu "Zemunik" posjetilo je više od tisuću posjetitelja. Stariji, mlađi i oni najmlađi uživali su u brojnim aktivnostima, upoznali se s pozivom vojnog pilota, radom u jednoj zrakoplovnoj bazi, opremom i letjelicama kojima naši piloti čuvaju

hrvatsko nebo. I sve to pod okriljem noći. Ugodaj nije pokvario ni pljusak koji se u nekoliko navrata spustio nad Zemunikom.

Osim razgledavanja aviona i helikoptera (Zlin 242 L, Pilatus PC-9 M, Bell 206 B Jet Ranger III, Air Tractor AT-802 A/F i Canadair CL 415), prvi put i novog protupožarnog zrakoplova Air Tractor

AT-802 Fireboss dvosjed, posjetitelji su u razgovoru s tehničarima i pilotima iz prve ruke doznali sve što ih je zanimalo, o avionima, helikopterima, koliko treba učiti kako bi se postao pilot.... Veliko zanimanje, potpuno očekivano, privuklo je i razgledavanje vojarne opremom za noćno letenje. I dok su jedni razgledavali Canadaire i Air Tractore izložene ispred hangara, u hangaru je ispred dva aviona Pilatus i helikoptera Bell od samog početka

vladala velika gužva. Najmlađi su posjetitelji s roditeljima strpljivo čekali u redu kako bi ušli u pilotsku kabинu, a svatko što je imao volje mogao je sudjelovati i u izboru za "Najosmijeh pilotske kabine". Nije koštalo ništa, bilo je dovoljno samo se nasmijati u objektiv fotoaparata fotografa časopisa Hrvatski vojnik. Izabratи najosmijeh između pedesetak kandidata nije bio nimalo lak posao za ocjenjivački sud uredništva časopisa Hrvatski

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Titulu najljepšeg osmijeha ove su godine osvojili Matej Vrkić, Noa Stipić i Ema Marinović. Prigodan dar, fotografije akrogrupe "Krila Oluje", uručila im je pilotkinja i nastavnica letenja natporučnica Antonija Mutabđija

RATA ZADARSKOJ VOJARNI

vojnik No, odluka je ipak pala i titulu najljepšeg osmijeha ove su godine osvojili Matej Vrkić, Noa Stipić i Ema Marinović. Prigodan dar, fotografije akrogrupe "Krila Oluje", uručila im je pilotkinja i nastavnica letenja natporučnica Antonija Mutabđija.

U glazbenom programu u sklopu kojeg se birao i najbolji mali pjevač sudjelovala su djeca Osnovne škole "Vladimir Nazor" iz Škabrnje. Praksa u 93. zb jest i inače animirati mlade posjetitelje, probuditi u njima želju da i oni, kad za to dođe vrijeme, za svoj

poziv izaberu upravo ovaj pilotski. "Mladi su naša najbrojnija publika, a ova se manifestacija pretvorila u mjesto obiteljskih dolazaka i posjeta te smo i ovoga puta kroz zanimljive i atraktivne sadržaje pripremili program za sve uzraste," kazao je pukovnik Mario Pleša iz 93. zrakoplovne baze zadovoljan zanimanjem javnosti za ovu aktivnost.

Veliko je zanimanje privukao i infoštand MORH-a na kojem su se posjetitelji mogli informirati o mogućnostima ostvarivanja karijere u

OSRH, kako postati hrvatski vojni pilot i časnik Oružanih snaga RH, te o novim studijskim programima Vojno vođenje i upravljanje i Vojno inženjerstvo.

"Organizacijom ove aktivnosti vojarna "Zemunik" pokazuje otvorenost prema javnosti i ovo je najbolji mogući način posjetiteljima predstaviti naše aktivnosti i misije koje kao postrojba HRZ-a i PZO-a provodimo. Naravno, naglasak je na noć i ovo je uistinu jedinstvena prilika doživjeti prostor stajanju i uzletno-sletnih

staza u noćnim uvjetima te uživati u razgledavanju izložene tehnike. Mogli smo čuti vrlo pozitivne reakcije posjetitelja, neki su došli i iz Šibenika i ovo će zasigurno postati naša tradicija i u budućnosti," iznio je dojmove pukovnik Pleša.

Podsetimo kako je vojarna "Zemunik" prva vojarna u Hrvatskoj koja se uključila u manifestaciju Noć muzeja u Hrvatskoj. Na ovaj su način dodatno obogatili sadržaje za posjetitelje i to ne samo one sa zadarskog područja. ■

A large military-style truck with a flatbed trailer is parked inside a large industrial building, possibly a warehouse or hangar. A soldier in camouflage uniform stands next to the truck's front wheel. The background shows the interior of the building with structural elements.

PREDSTAVLJAMO

RAZVODNIK FILIP VUGDELIJA

Bila je noć, vidljivost nikakva, Cetina hladna. Ozlijedjenog smo uspjeli izvući i odnijeti do nasipa. "Bio je u besvjesnom stanju i nije pokazivao nikakve znakove života," prisjeća se razvodnik Filip Vugdelija pripadnik Inženjerijske satnije Inženjerijske bojne GMTBR-a događaja od prije dva mjeseca kad je spasio život vozaču koji je sletio s ceste i kojeg je nekoliko minuta dijelilo od sigurne smrti... Za svoj nesebičan i požrtvovan čin razvodnik Vugdelija proglašen je vojnikom mjeseca studenoga na razini HKoV-a...

SKOČIO U I SPASIO

A close-up, dramatic shot of a severely damaged car. The front end is crushed, and there is visible fire or smoke emanating from the wreckage, suggesting a recent accident or explosion.

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

"Na Virinu mostu na ulasku u Otok bilo je parkirano nekoliko vozila. Zaustavio sam da vidim što se događa, a sve mi je bilo jasno kad sam video da nema ograde na mostu. U autu u vodi je čovjek, kazali su mi. Bez razmišljanja sam se spustio niz 2,5 m visoku strminu do vode gdje je već bio Ivan. Pokušavao je vozača izvući iz vozila koje je cijelo bilo pod vodom. Bila je noć, vidljivost nikakva, Cetina hladna. Sve smo radili po opisu. Izvlačili smo ga nekoliko sekundi i uspjeli odnijeti do nasipa. Bio je u besvjesnom stanju i nije pokazivao nikakve znakove života," prisjeća se razvodnik Filip Vugdelija pripadnik

Radio je korak po korak. Školski, smiren, bez straha kao da je to dio njegove svakodnevnicice. Kad je nesretni vozač počeo disati, mislili su to je to. No, agonija se nastavila. Unesrećeni je na nos i usta počeo izbacivati krv. Puno krvi. Disanje je usporavalo. Mislio je da će ga izgubiti. Filip mu je od ugurušaka krvi čistio dišne puteve. "Samo da ostane živ, bilo je sve što sam mislio u tim trenucima. Vidjeli smo da ima tešku ozljedu glave," kaže Filip. Nije osjećao ništa. Ni hladnoću koja mu je prodirala kroz kosti. Ni strah. Ni paniku. Hitna je došla brzo. Pomogli su unesrećenog staviti u vozilo. "Nisam znao je li živ. Kad sam video da je u vozilu pomaknuo glavu, osjetio sam olakšanje. Počeo sam zahva-

znanje svojim kolegama i krase ga najbolje ljudske i vojničke osobine," kazao nam je satnik Ivan Duka zapovjednik Inženjerijske satnije. Osjećaji su počeli navirati tek kad je došao kući, a neizvještajnost i olakšanje tek drugi dan kad su mu rekli da je unesrećeni preživio. "Kad sam čuo da je preživio, osjetio sam olakšanje. Da ova nesreća nije imala sretan završetak, vjerojatno bih uvijek mislio da sam mogao napraviti više," kaže Filip za kojeg zamjenik zapovjednika Inženjerijske bojne bojnik Dražen Mazalin kaže da je iznimno čovjek i vojnik, a ovaj njegov postupak ocjenjen je činom junaštva. I Filip kao i njegovi nadređeni vjeruju kako bi i drugi pripadnici postrojbe napravili isto. Vjeruju u svoje ljude i tako

Ponosan je što radi s ljudima kao što je Filip.

Razvodnik Vugdelija pripadnik je OS-a od 2001. godina. Zadovoljan je. Želja mu je bila postati vojnik. Radi posao koji voli. Ni na što se ne žali. Za njega je biti vojnik poziv. Kroz vještine koje mora usvojiti tijekom obuka, posao koji radi, pripadnik OS-a se izgrađuje. Ovo što je napravio Filip, spasio ljudski život, ne može se mjeriti ni sa čime. To je potvrda da u ovoj postrojbi dobro radimo i da imamo iznimne vojnike, napomjenje prvi dočasnik GMTBR-a stožerni narednik Emin Menoski. Razvodnik Vugdelija proglašen je vojnikom mjeseca studenoga na razini HKoV-a. Kaže kako mu to priznanje mnogo znači. A mnogo je to značilo i njegovoj šestogodišnjoj

HLADNU CETINU LJUDSKI ŽIVOT

Inženjerijske satnije Inženjerijske bojne GMTBR-a događaju od prije dva mjeseca kad je spasio život Anti D. kojeg je nekoliko minuta dijelilo od sigurne smrti. Te kobne subote izgubio je kontrolu nad vozilom, probio metalnu ogradi i s vozilom upao u vodu duboku dva metra.

Kad su ga izvukli iz vode, nije pokazivao znakove života tako da je Filip odmah krenuo s reanimacijom. Lako nikad nije bio u prilici spašavati nekom život, točno je znao što treba raditi. Danas kaže kako je to rezultat brojnih obuka koje je prošao u svojoj postrojbi.

Ijivati Bogu i obuci iz prve pomoći koju sam prošao u postrojbi," priča Filip, inače vozač samostovarivača u Inženjerijskoj satniji. Unesrećeni je prevezen u KBC Split, dugo je bio na Odjelu intenzivne njage, a trenutno je na rehabilitaciji u toplicama. Skroman, samozatajan Filip nerado je govorio o ovom događaju. Tako je, kažu nam njegovi kolege iz postrojbe i inače. Svaku zadaću odradi profesionalno, savjesno. "Filip je vojnik koji je spreman na sve. Kad dobije zadaću, ne treba ga nadzirati. Sve će odraditi profesionalno, rado prenosi

ih obučavaju. "Ovo što je napravio potvrđuje njegove visoke moralne i etičke karakteristike. Znao je što treba učiniti siguran u svoje postupke koje je uvježbavao tijekom brojnih obuka u postrojbi. Mi tako radimo. O sposobnost ljudi na prvom je mjestu. Na mostu je bilo nekoliko ljudi koji su stajali, ali se nisu usuđili, nisu imali hrabrosti pružiti pomoć. Razvodnik Vugdelija je svojim činom pridonio ugledu i dostanju oružanih snaga. Vojnici smo 24 sata, zar ne?" kaže časnici namjesnik Elvis Olujić prvi dočasnik Inženjerijske bojne GMTBR-a.

Karlkoja se u vrtiću hvalila kako je njezin tata najbolji vojnik. Nada se i da će mu sin postati vojnik. Iako ima tek tri godine. "Volio bih da i moj Božo bude vojnik. Mnogi su iz moje obitelji bili sudionici Domovinskog rata pa je vjerojatno i to utjecalo na mene da krenem njihovim stopama." Kad smo završili razgovor, Filip je, kao da to nije ništa, nastavio sa svojim svakodnevnim radnim obvezama jednako onako skromno i samozatajno kao i kad je, rekli su nam njegovi kolege, došao na posao dan nakon što je spasio život unesrećenom. Nije to ni spomenuo. Drugi su im ispričali. ■

• ZIMSKI KAMP NA SLJEMENU

Dio budućih časnika Oružanih snaga RH u siječnju je odore zamijenilo skijaškim odijelima, a učionice zagrebačkim Sljemenom. Tako su svoj studentski dan započinjali ranim odlaskom na Bijeli spust, gdje su neki od njih prvi put obukuli pancerice i stali na skije. Riječ je o obuci iz skijanja u sklopu Zimskog kampa kadeta na Sljemenu, a to su polaznici prve generacije studija Vojnog inženjerstva te Vojnog vođenja i upravljanja Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski". Zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta general-pukovnik Slavko Barić 28. je siječnja obišao polaznike prve skupine s 32 kadeta, od čega 6 kadetkinja, a osnove skijanja svladali su uz pomoć četiri instruktora kineziologa s HVU-a. Velika većina njih sa skijanjem se susrela prvi put, no to hrabre kadete nije sprječilo da daju sve od sebe i pokažu da za buduće časnike nema nesavladivih prepreka. Iako je trema bila prisutna, spuštanje je teklo prilično glatko, bez padova i ozljeda. Zapovjednik HVU-a general-pukovnik Slavko Barić izrazio je zadovoljstvo onime što je vidio na Sljemenu i pritom istaknuo da je skijanje jedna od vještina koje svaki časnik u OSRH mora svladati. "Osim stjecanja akademskih znanja, mi organiziramo i zimske kampove. Radi se o studentima prve godine vojnih

studija i velika većina njih prvi je put stala na skije. U sklopu ovog kampa moraju svladati osnove skijanja s našim instrukturima, kako bi tijekom školovanja mogli obavljati druge, složenije zadaće," naglasio je general Barić te dodao da su instruktori HVU-a napravili plan i program za grupe od 30-ak polaznika u trajanju pet dana. Završni dio je spust na Sljemenu, a kadeti moraju biti osposobljeni jer ih na sljedećim kampovima čekaju novi zadaci. Vještine poput ovih također su važne jer se nikad ne zna na kojem prostoru i u kojim uvjetima može doći do uporabe oružanih snaga. Natporučnica Tina Orlović na Sljeme je došla podržati mlade kolege, a istodobno im pokazati kako je ona svladala vještine na snijegu. Ona, naime, pripada jednoj od prvih generacija kadeta koji su program upisali prije više od deset godina. Natporučnica Orlović naučila je skijati upravo u jednom od ovakvih zimskih kampova, a danas Oružane snage RH mogu biti ponosne na skijaške sposobnosti svoje pripadnice. Uspješno ih je i demonstrirala na Sljemenu, što je mlađim kadetima znak da se sve može uz želju, volju i trening. "Moram reći da se obuka tada čini lađkom, puno napornijom nego što mi se to čini danas nakon puno sati i kilometara pod nogama. Me-

UPIS DRUGE GENERACIJE VOJNIH STUDIJA

Zapovjednik HVU-a general Barić također je istaknuo da su u tijeku prijave maturanata za upis druge generacije studenata na dva sveučilišna preddiplomska vojna studija. Prema njegovim riječima, dosad se prijavilo oko 700 maturanata pa ističe da su vrlo zadovoljni jer je interes premašio očekivanja. "U prvoj generaciji bio je veliki interes, a sada se u drugoj generaciji potvrđilo da smo na pravom putu jer ono što nude Ministarstvo obrane i Oružane snage RH iznimno su dobri uvjeti za studiranje, ali i za njihove karijere, odnosno posao koji ih čeka nakon završetka," naglasio je general.

đutim, to je jedno divno iskustvo, a ujedno i jedna od najboljih i najzanimljivijih obuka koja je primjenjiva ne samo u našem vojnom pozivu, nego i civilnom životu," objašnjava natporučnica koja dodaje da uživa gledajući mlađe kolege dok usvajaju nova znanja. "Vojnicima trebaju skijaške vještine jer postoji određeni dio taktičkih kretanja koja se vrše u zimskim uvjetima - na snijegu i u planinama. Iza ovog slijede drugi kampovi koji uključuju preživljavanje i turno skijanje, a kako bi kadeti lakše prošli taj dio obuke potrebno im je osnovno znanje skijanja," zaključuje.

Instruktor kadeta natporučnik Damjan Bagarić pohvalio je polaznike koji su na skijama tek treći dan, ali su prilično dobro svladali osnovne elemente skijanja pa je zadovoljan njihovim znanjem. Kadetkinja Nedžmina Dervišević, koja je kao strana državljanka na vojni studij došla iz Bosne i Hercegovine, oduševljena je obukom, ali i instruktorma koji ih uče i potiču. "Moram reći da su instruktori vrlo strpljivi, ali su također iznenađeni napretkom koji smo postigli u ova tri dana.

Vojnik treba biti svestran i spreman na sve uvjete pa je ovo odlično iskustvo, a ujedno i jedna od prednosti ovog studija," izjavila je kadetkinja Dervišević i dodala da su ih vremenski uvjeti doista poslužili jer je

U SKLOPU ZIMSKOG KAMPA KADETA, NA SLJEMENSKOM BIJELOM SPUSTU, POLAZNICI PRVE GENERACIJE STUDIJA VOJNOG INŽENJERSTVA TE VOJNOG VOĐENJA I UPRAVLJANJA HRVATSKOG VOJNOG UČILIŠTA "PETAR ZRINSKI" SVLADAVALI SU OSNOVE SKIJANJA UZ POMOĆ ČETIRI INSTRUKTORA KINEZIOLOGA S HVU-a. U SKUPINI JE 32 KADETA, OD ČEGA ŠEST KADETKINJA, A VEĆINA SE NJIH SA SKIJANJEM SUSRELA PRVI PUT...

KADETI ODORE I PUŠKE ZAMIJENILI SKIJAMA I STA

Peta KOSTANJŠAK, snimila Marija SEVER

na Sljemenu bilo dovoljno snijega, a hladna lica zagrijavalo je sunce. Nedžmina je dio skupine koja je položila sve ispite u roku te su kao najvredniji prvi dobili priliku otici na skijašku obuku na Sljemenu. Time su završili akademski dio, položili ispite prvog semestra, a nakon obuke će na zasluženi odmor između dva se-

mesta. Mlada kadetkinja iznimno je zadovoljna studijem i onime što je dosad naučila. "Profesori su odlični, a najvažnija je konstanta vojna obuka koja je ujedno dobar način da se zbližimo s instruktorima, tako da oni otkriju naše strahove i pomognu nam ih nadvladati," ističe kadetkinja. ■

OSNOVE: PLUG, PENJANJE, SPUT...

Obuka iz skijanja trajala je od ponedjeljka do petka od 9 do 13 sati. U tzv. osnovnoj školi skijanja polaznici su se upoznali s opremom te krenuli savladavati osnove - stavljanje skijaških pancerica u skiju, okretanje oko skija, bočno stepenasto penjanje, V-penjanje, ravni spust, klizeći plug, koseći plug i plužne zavoje. Kako je obuka napreduvala, tako se dio njih hrabro sidrom popeo na vrh Bijelog spusta, dok je manji dio polaznika morao više puta ponoviti osnove. Instruktori hvale njihove vještine jer kažu kako su tjelesne sposobnosti kadeta na visokoj razini, a tome u prilog ide i činjenica da u sklopu nastave imaju tjelesnu i zdravstvenu kulturu četiri sata tjedno.

POVIMA

NATO NOVOSTI

Ministri obrane članica NATO-a raspravljali su na sastanku održanom 4. i 5. veljače o glavnim elementima, smjernicama te dinamici budućeg djelovanja u vezi s usuglašenim komponentama Akcijskog plana za spremnost Saveza (*Readiness Action Plan*) kao ključnog rezultata velškog samita. Na sastanku je sudjelovao i hrvatski ministar obrane Ante Kotromanović.

Najzanimljivije je što je, kao što je i bilo najavljeno 21. i 22. siječnja na sastanku Vojnog odbora NATO-a, sastanak zaključen javnim iznošenjem konkretnih informacija koje su se u prvom redu odnosile na buduće Združene namjenske snage vrlo visoke pripravnosti (VJTF). Njihova je namjena ojačavanje sposobnosti NATO-ove kolektivne obrane, prije svega u područjima istočnih i južnih

Sastanak ministara obrane

granica Saveza. Zaključke je na konferenciji za novinare iznio glavni tajnik Jens Stoltenberg.

NATO-ove Snage za brzi odgovor (NRF) bit će proširene na veličinu divizije, s povećanom razinom spremnosti. zajedno sa zrakoplovnim, mornaričkim i specijalnim sastavnicama, njihov će udarni dio biti spomenute nove snage, VJTF poznate i kao *Spearhead Force*, okupljene u multinacionalnoj brigadi sastavljenoj od 5000 pripadnika. Imat će najviše pet manevarskih bojni, a neki će elementi biti sposobni za pokret unutar dva do tri dana. Idućih će godina središnje nacije VJTF rotacija biti Francuska, Njemačka, Italija, Poljska, Španjolska i Ujedinjeno Kraljevstvo. Prvi, tzv. privremenii VJTF, bit će u pripravnosti ove godine i u njemu će sudjelovati Njemačka, Nizozemska i Norveška te neke druge članice, a obuka i uvježbanje već su počeli. Ostale će sastavnice NRF-a biti osmazene podizanjem spremnosti na razini država davateljica. *Spearhead Force* podržavat će još dvije brigade koje bi se mogle aktivirati u slučaju velike krize. Sve zajedno, povećani će NRF brojiti oko 30 000 vojnika.

Dogovorena je uspostava prvih šest multinacionalnih zapovjedno-nad-

Hrvatsku je na sastanku predstavljao ministar obrane Ante Kotromanović (na fotografiji u društvu češkog kolege Martina Stropnickog)

Zadnja je primopredaja nadležnosti kopnene 14. siječnja u njemačkom Münsteru. Pojačani 30 000 vojnika i uključivati Združene namjenske

zornih elemenata nazvanih NATO-ove jedinice integracije snaga (NFIU) u Bugarskoj, Estoniji, Latviji, Litvi, Poljskoj i Rumunjskoj, koje će tvoriti vidljivu i kontinuiranu NATO-ovu nazočnost u tim zemljama. Olakšavat će brzi izmjestačj NATO-ovih snaga u regiju, podupirati planiranje kolektivne obrane i pomagati u koordinaciji multinacionalne

obuke i vježbi. Danska, Njemačka i Poljska zajedno razvijaju Stožer multinacionalnih postrojbi Sjeveroistok u poljskom Szczecinu, kako bi, bude li potrebno, pružile dodatnu sposobnost visoke spremnosti zapovjednim snagama izmeštenim u baltičke zemlje i Poljsku. S druge strane, Rumunjska namjerava staviti na raspolaganje novi izmjestivi

mulinacionalni divizijski stožer nadležan za područje jugoistoka. Sve će nabrojene promjene imati svoju cijenu. Troškovi i izvori financiranja bit će precizirani na sastanku jednakve razine u lipnju, ali glavni je tajnik istaknuo da će se sve financirati zahvaljujući kombinaciji sredstava iz zajedničkog fonda s posebnim doprinosima određenih nacija.

Pripremio Domagoj VLAHOVIĆ, foto NATO

NATO-ovi brodovi u Splitu

U splitskoj je "Lori" i obližnjem akvatoriju od 6. do 9. veljače boravilo osam brodova NATO-ove skupine SNMG2 (*Standing NATO Maritime Group 2*), koja je posjetila Hrvatsku ratnu mornaricu i grad Split s ciljem jačanja interoperabilnosti NATO-a i HRM-a. SNMG-2 uključuje multinacionalne integrirane pomorske snage sastavljene od brodova iz različitih zemalja NATO-a. Trenutačno je u sastavu skupine kanadska fregata HMCS Fredericton, turska fregata TCG Turgutreis, talijanska fregata ITS Aliseo, španjolska fregata ESPS Canarias, španjolski brod za opskrbu ESPS Patiño i francuski FS Marine, njemački tanker FGS Spessart te zapovjedni brod, američka krstarica USS Vicksburg. Skupina je formirana radi stalne pripravnosti NATO-ovih pomorskih snaga za provedbu različitih zadaća u miru i u razdobljima krize i sukoba, od sudjelovanja u međunarodnim vojnim vježbama do provedbe humanitarnih projekata, a provodi i rutinske diplomatske posjete različitim zemljama. Skupinom brodova SNMG2 zapovijeda američki kontraadmiral Brad Williamson.

OJI

NATO-a u Bruxellesu

sastavnice NRF-a održana
NRF ubuduće će brojiti oko
snage vrlo visoke pripravnosti

"Poduzimamo korake kao odgovor na promjene u svojem sigurnosnom okružju. Obrambeni su, razmjerni i na tragu naših međunarodnih obvezza. Glavna je odgovornost sigurnost naših nacija i to je ono što činimo," zaključio je glavni tajnik Stoltenberg. ■

NAPREDAK GRUZIJE I NUKLEARNA POLITIKA

Ministri obrane NATO-a sastali su se i u okviru Komisije NATO-Gruzija. Istaknuvši napredak u reformama prema članstvu u NATO-u, potvrdili su potporu nastojanjima kavkanske države za daljnjom modernizacijom oružanih snaga. "NATO je spremان pomoći Gruziji da obrambeni sustav učini modernijim i tako joj omogućiti približavanje članstvu," rekao je glavni tajnik Savez u Gruziju šalje stručni tim koji će savjetovati tamošnje vlasti u vezi s obrambenim reformama, a u glavnom gradu Tbilisiju uspostavlja se Vježbovno središte NATO-Gruzija. Na sastanku je raspravljanje i o specifičnim pitanjima nuklearne politike u kontekstu aktualnog sigurnosnog okružja Saveza.

POLETIO EMBRAER KC-390

S piste u brazilskom São José dos Camposu s bojama i oznakama Brazilskog ratnog zrakoplovstva (Força Aérea Brasileira) 3. je veljače na svoj prvi probni let poletio prvi pretprodukcijski prototip srednjeg taktičkog transportnog turbomlaznog aviona Embraer KC-390. Tijekom leta koji je trajao sat i 25 minuta uspješno je testirano funkcioniranje osnovnih sustava na avionu, te su izvedeni temeljni letni manevri u zraku. Nakon leta posada je sa zadovoljstvom izjavila kako se avion "ponašao pitomo i predvidivo", te kako nema zapreka za nastavak probnih letova. Brazilsko tvrtka Embraer dosad je proizvela dva pretprodukcijska prototipa, koji su krajem listopada u sklopu tvornice u Gavião Peixotou prvi put bili predstavljeni svjetskoj javnosti. Prema planovima Embraera dvogodišnja faza intenzivnih probnih letova

te raznih zemaljskih testiranja trebala bi biti okončana do kraja 2016. kada se planira početak serijske proizvodnje odnosno isporuke prvih aviona Brazilskom ratnom zrakoplovstvu, koje je zasad naručilo 28 aviona (plus dva proizvedena prototipa). Avione će koristiti oružane snage za različite oblike zračnog transporta te za zadaće opskrbe gorivom u zraku. Unatoč višegodišnjem iskustvu u projektiranju i proizvodnji civilnih aviona, dužnosnici Embraera ističu kako im je KC-390 dosad najveći tehnološki izazov. Riječ je o avionu u čiji je dizajn Embraer krenuo samostalno 2009. uz odobreni proračun od 1,5 milijardi američkih dolara. U kasnijoj razvojnoj fazi Embraeru se pridružuju Brazilsko ratno zrakoplovstvo, Argentina te tvrtka International Aero Engines. Re-

zultiralo je to dosad najvećim avionom proizvedenim u Južnoj Americi. Pogonsku skupinu čine dva turbomlazna motora International Aero Engines V2500-E5 potiska 139,4 kN svaki, koji omogućavaju postizanje maksimalne brzine od 850 km/h. Maksimalna masa aviona na polijetanju može iznosi 81,5 tona, dok će maksimalna nosivost *korisnog tereta* biti do 26 tona. U svom transportnom dijelu koji je dugačak 18,5 m, širok 3,45 m i visok 2,9 m ovisno o konfiguraciji prostora KC-390 može primiti do 80 vojnika s opremom, 74 sanitetska nosila, 7 aviopaleta 463L, 3 Humvee voziла ili 1 Blackhawk transportni helikopter. Maksimalni dolet uz 13,3 tona tereta može biti do 4815 km, dok maksimalni vrhunac leta iznosi 10 973 m.

I. SKENDEROVIC

Foto: Embraer

Embraer se nade velikom međunarodnom uspjehu s KC-390, posebice na dijelu tržišta koje u idućem razdoblju planira zamjenju postojeće flote turboprop srednjih taktičkih transportnih aviona C-130 Hercules. Trenutačno se 728 Herculesa nalazi u floti 77 zemalja diljem svijeta, a prema planovima Embraera oko 20% tog tržišta moglo bi biti zamijenjeno transporterom KC-390. Prema navodima tvrtke dosad je već pet zemalja iskazalo namjeru kupnje za ukupno 32 aviona.

GRADNJA RUSKIH PODMORNICA ZA ALŽIR

Ruska brodograđevna tvrtka Admiralty iz Sankt Peterburga započela je pripremne radove za gradnju dviju dizelskih električnih podmornica modernizirane inačice klase Kilo (Projekt 636) poznate pod oznakom Projekt

636.3 odnosno klasa Varšavjanka. Sukladno ugovoru o gradnji, opremanju i dostavi podmornica, koji je potpisani u lipnju 2014., dostava prve podmornice očekuje se u 2018., prenosi novinska agencija Interfax-AVN.

Alžir je 2006. potpisao ugovor za dvije podmornice Projekt 636, koje su dostavljene tijekom 2010. te su smještene u mornaričkoj bazi Mers-el-Kébir u sjeveroistočnom Alžiru.

M. PTIĆ GRŽEL

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: HDW

OPERATIVNOST DRUGE SERIJE PODMORNICA

Njemačka ratna mornarica spremna je za primopredaju prve jedinice druge serije konvencionalnih podmornica Type 212A. Podmornice oznaka U35 i U36 grade se u njemačkom brodogradilištu tvrtke Howaldtswerke-Deutsche Werft GmbH (HDW), dijelu kompanije ThyssenKrupp Marine Systems, u dvije odvojene poslovne jedinice: sjedištu tvrtke u Kielu te Emder Werft und Dockbetriebe u Emdenu. Prva od

navedenih podmornica i ujedno peta podmornica u klasi, U35 ući će u operativni sastav njemačke mornarice u ožujku dok će šesta podmornica U36, sukladno terminskim planovima, operativnost postići u posljednjem kvartalu ove godine.

Dvije dodatne jedinice u velikoj će se mjeri podudarati s podmornicama prve serije. Na primjer, opremljene su provjerеним zračnoneyovisnim propulzijskim sustavom prve serije.

Ipak, da bi se ispunili novi operativni scenariji druge serije podmornica, a pritom uzimajući u obzir konstantan tehnološki napredak, izvršene su brojne preinake. One uključuju integraciju komunikacijskog sustava za NCW (Network Centric Warfare), instalaciju integriranog njemačkog sonara te sustava zapovijedanja i nadzora, zamjenu bočnog sonara površinskom lateralnom antenom, zamjenu jednog periskopa ooptičkim jarbolom, opre-

AUSTRALIJA DONIRA DESANTNE

Australija donira dva nedavno raspremljena desantna broda klase Balikpapan ratnoj mornarici Filipina, objavljeno je 29. siječnja. Brodovi su tipa LHC (Heavy Landing Craft), istisnine 364 t i duljine 45 m, a posljednja tri plovila koja su se nalazila u aktivnoj floti australske mornarice raspremljena su krajem studenog 2014. Inače, brodovi Brunei, Labuan i Tarakan uvedeni su u uporabu australske

mornarice davne 1973. Nakon raspreme brod Labuan je darovan ratnoj mornarici Papua Nove Gvineje. Tri druga plovila u klasi Wewak, Balikpapan i Betano umirovljena su u prosincu 2012. Brodovi Tarakan i Brunei bit će primopredani filipinskoj mornarici u svibnju ove godine nakon modernizacije novom sigurnosnom i navigacijskom opremom. Temeljne su zadaće desantnih brodova dostava

TYPE 212A

manje preklopnim jarbolom s tegljenom antenom-plutačom čime se omogućava komunikacija s podmornicama na velikim dubinama, integraciju sustava namijenjenog specijalnim snagama i tropikalizaciju kojom se omogućava operativnost diljem svijeta.

M. PTIĆ GRŽELJ

BRODOVE

humanitarne pomoći i uklanjanje posljedica prirodnih katastrofa, a svoju su ulogu spomenuta plovila dokazala tijekom 2013. u naletu taj-funa Haivan. Objavljeno je također kako filipinska vlada razmatra nabavu dodatnih triju jedinica: Wewak, Betano i Balikpapan.

M. PTIĆ GRŽELJ

RUSIJA ODABRALA NOVE JURIŠNE PUŠKE

Rusko ministarstvo obrane krajem je siječnja objavilo kako je s tvrtkom Koncern Kalašnjikov sklopljen ugovor za isporuku dva tipa jurišnih pušaka. Riječ je o pušci AK-12 (prijašnja oznaka AK-200) u kalibru 5,45x39 mm, te o pušci AK-103-4 u kalibru 7,62x39 mm. Prema navodima ruskog ministarstva obrane naručene puške bit će standardni dio opreme ruskog futurističkog pješačkog borbenog sustava Ratnik. On uz novo naoružanje predviđa odore nove generacije, novu borbenu kacigu, novi zaštitni prsluk, taktičke višefunkcijske prikaznike, navigacijski sustav te komunikacijski sustav. Rusija sustavom Ratnik kani primarno opremiti svoje elitne pješačke postrojbe, odnosno postrojbe za specijalno djelovanje, za koje se trenutačno planira narudžba do 70 000 kompletova.

Unatoč određenim predviđanjima kako bi puška AK-12 mogla imati do 25% veću jediničnu nabavnu cijenu u odnosu na svog prethodnika AK-74M, jedan od elemenata koji je pomogao u konačnom odabiru jest činjenica kako su te dvije puške dosta

slične, odnosno imaju isti princip rada te nekoliko istih dijelova. AK-12 se svrstava u petu generaciju iz obitelji AK pušaka, te je odlikuje nekoliko elemenata tipičnih za puške zadnje generacije. Tako AK-12 ima Picatinny šine na koju se može postaviti razna dodatna oprema, izvlačivi teleskopski usadnik, poboljšanu ergonomiju, te značajno manji trzajni impuls u odnosu na AK-74M. Razvoj puške započet je u kolovozu 2011., te je u siječnju 2012. predstavljen prvi prototip. Puška AK-12 će primarno imati okvir za 30 metaka, isti kakav se koristi i na AK-74M, a dodatno će se isporučivati i okviri za 60 odnosno 95 metaka.

I. SKENDEROVIC

Puška AK-12 je teška 3,3 kg, ukupna duljina s izvučenim usadnikom je 945 mm, dok je cijev dugačka 415 mm. Kadencija paljbe iznosi 650 metaka u minuti, brzina zrna je 900 metara u sekundi, a efektivni domet 800 metara.

BRAZIL NABAVLJA DESANTNI BROD SIROCO?

Brazilski mediji navode kako bi Siroco trebao biti nabavljen za 80 milijuna eura pri čemu će francuski brodograđevni konzorciji DCNS osigurati uslugu redovitog servisiranja i održavanja te potrebne radove na obnovi.

Evaluacijska komisija brazilske ratne mornarice iz Generalnog direktorata za mornaričko opremanje dala je krajem siječnja pozitivno mišljenje za nabavu rabljenog desantnog broda tipa LPD (*Landing Platform Dock*). Njegovo je aktualno ime Siroco (L9012) i u sastavu je francuske ratne mornarice. Brazilska je komisija sredinom prosinca 2014. izvršila pregled i defektaciju broda koji se nalazi u matičnoj luci Toulonu. Posljednja operativna misija Siroca izvršena je u listopadu 2014., uključivši prijevoz ljudstva, opreme i potrepština u Jordan. Siroco je uveden u operativnu uporabu francuske ratne mornarice u prosincu 1998. te je drugo plovilo u klasi desantnih brodova Foudre. Prvi brod u klasi prodan je 2011. čileanskoj ratnoj

mornarici. Iako je ona u 2013. namjeravala kupiti Siroca, nova je vlada krajem 2014. objavila kako ipak ne traže drugi desantni brod za vlastitu flotu. Temeljna razlika između spomenutih dvaju brodova klase Foudre jest u površini helikopterske palube. Siroco ima nešto veću od sestrinskog broda Foudre.

Službeno povlačenje Siroca iz aktivne službe francuske mornarice najavljeno je za lipanj 2015. nakon posljednje operativne zadaće u Gvinejskom zaljevu. Iako će Siroco biti povučen iz uporabe, neće biti, kao što je planirano, zamijenjen četvrtim desantnim brodom klase Mistral čija je gradnja otkazana tijekom 2013.

M. PTIĆ GRŽELJ

RATNA MORNARICA

Trenutak krštenja Zumwalta zabilježen kamerom 12. travnja prošle godine. Čast je pripala Mouzetti Zumwalt-Weathers, kćeri američkog admira la po kojem su brod i klasa dobili ime

Foto: General Dynamics via US Navy

Foto: General Dynamics via US Navy

Službenom ceremonijom krštenja raketnog razarača DDG-1000 Zumwalt, održanom 12. travnja 2014., američka je mornarica prešla visok tehnološki prag i dosegnula prekretnicu u realizaciji iznimno teškog programa. Predvodnik klase od tri broda zaista je velika novost, pravo futurističko plovilo, stoga zaslužuje detaljnu priču koju objavljujemo u tri nastavka...

RAZARA GOST

Igor SPICIJARIĆ

Negdje sredinom devedesetih ame-rička je ratna mornarica pokrenula pitanje izgradnje nove generacije površinskih borbenih plovila. Program je dobio kodirani naziv SC-21 (*Surface Combatants for 21 Century*) i obuhvaćao razarače DD-21 i krstarice CG-21. Iz slova G (*guided* – vođen) u potonjoj oznaci bilo je vidljivo da krstarica tre-

ba biti naoružana raketnim vođenim projektilima, ali nije se znalo što će biti budući DD-21. Brod je početno bio predodređen za zamjenu razarača klase DDG-51 Arleigh Burke čija se proizvodnja odvijala punim planiranim ritmom.

SAD je osim zadaća nadzora mora i održavanja slobodne plovidbe među-

narodnim vodama projicirao i brojne opasnosti te buduće ugroze koje bi zahtijevale vlastite sposobnosti odvraćanja, a ako bi sukob postao neizbjježan, pobedu u njemu. Inzistiralo se i na potrebi omogućivanja i osiguranja nesmetana pristupa svim područjima i akvatorijima od operativnog interesa. Iz strateške prirode tih zahtjeva slijedili su i oni koji se odnose na operativne kapacitete novih plovila. Sintetizirani su projekcijom sile na moru, intervencijom u neposrednim krizama i sukobima, ostvarivanjem zapovijedanja i nadzora

Pogled na prvi razarač klase Zumwalt nedugo nakon što je u listopadu 2013. izvučen iz suhog doka brodogradilišta Bath Iron Works u vlasništvu gigantske tvrtke General Dynamics. Izgled broda potpuno je neuobičajen za današnje standarde, a cijena mu je paprena

ČI KLASE ZUMWALT IZ BUDUĆNOSTI

(I. dio)

RATNA MORNARICA

Foto: US Navy

te preciznim i efikasnim djelovanjem u okviru združenih vojnih operacija. Sukladno tome, američka je mornarica oblikovala program DD-21 tako da se dobiju tehnološki napredne plovne jedinice, sposobne za penetraciju i borbeno djelovanje bez ograničenja u litoralnim scenarijima, s kontinuitetom i velikom učinkovitošću.

GLAVNI ZAHTJEVI

Za razliku od raketnih razarača klase Arleigh Burke, dizajniranih za scenarije otvorenog oceana, sa zadaćama ograničenim na protuzračnu i proturaketnu obranu od podvodnih raketnih jedinica, za budući razarač DD-21 bila je predviđena platforma konfigurirana tako da se maksimalno smanji njezina uočljivost i istodobno poveća samoodrživost na pomorskoj bojišnici. Jednako tako, kao bitna nametnula se sposobnost brzog i ranog otkrivanja potencijalnih prijetnji i ugroza te sposobnost uništenja takvih ciljeva prije nego što shvate da su otkriveni ili počnu borbeno djelovati. Glavni zahtjev za dizajnere programa DD-21 bilo je osiguravanje vrlo precizne i ubojite paljbe potpore kopnenim postrojbama u litoralnom području djelovanja, prije svega postrojbama marinaca, koje su nakon konačnog povlačenja iz operativne uporabe zadržani brodovi klase Iowa ostale bez snažne taktičko-paljbe potpore i osjećaja sigurnosti iza leđa. Među glavnim sustavima koji su trebali biti instalirani na DD-21 predviđena su dva nova topa u kalibru 155/62 mm, sposobna za ispaljivanje projektila na udaljenost od 100 NM (182 km). U brodskom borbenom kompletu bio je predviđen ukrcaj 1400 topničkih

Fotografija s testiranja Sea Jeta, 40-metarskog demonstratora naprednog električnog broda (AESD) na jezeru Pend Oreille, Idaho, snimljena je u studenom 2005. Istraživanja je provodio američki ured za pomorska istraživanja. Lijevo gore je Sea Jet na suhom. Zanimljiv je tumblehome dizajn trupa plovila koji je poslije primijenjen na novoj klasi razarača

projektila, odnosno 700 projektila po topu. Tehnički zahtjevi također su tražili ugradnju moćne raketne bitnice koja bi sadržavala velik broj raketnih projektila različite namjene. Zahtjev je donekle bio izведен iz programa koji je svojedobno bio razvijan pod nazivom *Arsenal ship*. Prve su idejne studije predviđale dizajn površinskog broda, tj. platforme sposobne za ukrcaj 256 krstarećih raketnih projektila, karakteriziranog punim deplasmanom od približno 20 000 tona i posadom smanjenom na samo 95 članova.

PROMJENE BROJEVA

Kad je informacija prvi put objavljena, američka je mornarica planirala izgraditi 32 plovne jedinice tipa DD-21 po cijeni od 750 milijuna dolara po brodu. Ukupan se trošak cijelokupnog programa procjenjivao na 32 milijarde dolara. Za novu je klasu odabранo ime Zumwalt, u čast načelniku pomorskih operacija američke mornarice admiralu Elmu Zumwaltu koji je dužnost obnašao u razdoblju od 1970. do 1974. godine. No američke su se oružane snage morale uskoro suočiti s dramom 11. rujna 2001., a borbene operacije izvan nacionalnih granica apsorbirale su velik dio resursa Pentagona. U okolnostima novog i neočekivanog scenarija, kritički su analizirani taktičko-tehnički zahtjevi razvojnih programa, posebice troškovi. Mornarica je zato gotovo u potpunosti preoblikovala svoje tak-

tičko-tehničke zahtjeve, što se očitovalo i simbolički, u promjeni oznake projekta koja je u studenom 2001. od DD-21 postala DD(X). "X" je uporabljen prije svega zato da bi se naglasile eksperimentalne značajke. Istodobno su smanjeni i appetiti za nabavu pa je planirani broj jedinica smanjen s 32 na 24. Kako je vrijeme protjecalo, planovi su se i dalje smanjivali, prvo na 10 do 12, potom na sedam i konačno na samo tri. Više-manje istodobno, program CG-21 preklasificiran je u program CG (X), a 2007. je otkazan.

RAZVOJNI INŽENJERING

Preoblikovanje programa DD (X) nije značilo da su se pomorski stratezi i konstruktori odrekli inovacija u konfiguraciji platforme i ugrađnji senzora. Na otvorenim natječajima za unosan posao pobijedio je vojno-industrijski konzorcij predvođen Northrop Grummanom, a tu je bio i Raytheon, Boeing i Lockheed Martin. U travnju 2002. potpisani je ugovor u vrijednosti od 2,9 milijardi dolara. Iznos je uključivao i dizajniranje, implementaciju i testiranje svih najvažnijih brodskih sustava. Ugovorom je bilo određeno korištenje deset modela razvojnog inženjeringu (*Engineering Development Model – EDM*) najprimjerenijih ključnim tehnologijama. Sredinom 2005. program je preživio dva uzastopna redizajna, sa stvarnim pregledom troškova razvoja tehnologije i stra-

Foto: US Navy

tegijom za smanjenje tehnoloških rizika. Ključna područja za koja su utemeljeni EDM-ovi, poslje smanjena na devet modela, odnosila su se na dizajn i tehnologiju topovskih kula te mehanizama za dobavu i vođenje streljiva, sustav za proizvodnju i distribuciju električne energije, *dual-band* radarsku opremu, informatičku arhitekturu koja obuhvaća upravljanje cijelim brodom, složen sustav vertikalnih raketnih lansera, dizajn i tehnološka rješenja integriranog brodskog nadgrađa (zbog izraženih zahtjeva za maksimalno smanjenje njegova radarskog i infracrvenog odraza), dizajn trupa, automatski sustav za

gašenje požara te elektroakustičku i elektroničku opremu za borbu protiv podmornica i protuminske opreme. U međuvremenu je Zapovjedništvo za mornaričke sustave (NAVSEA) uspostavilo strategiju nabave tako da se pobjedičkom konzorciju povjeri izgradnja svih plovnih jedinica. No, uskoro je došlo do političke inicijative da se zakonskom regulativom osigura posao za najmanje dva brodogradilišta.

PRIJETNJA ŠKARAMA

U veljači 2008. NAVSEA je napokon potpisala dva ugovora, svaki u vrijednosti od 1,4 milijarde dolara. Prvi je

Foto: General Dynamics via US Navy

Zumwaltov pramac u prvom planu, s podvodnim bulbom koji je tu zbog hidrodinamike, ali koristi se i za smještaj akustičke opreme

potpisani s konzorcijem na čijem je čelu General Dynamics (GD) s brodogradilištem Bath Iron Works (BIW), a drugi s tvrtkom INorthrop Grumman (NG) s brodogradilištem Ingalls. Ugovori su predviđali izradu izvedbenog projekta i izgradnju prvih dviju od ukupno sedam plovnih jedinica nove klase. Uskoro je program iz raznoraznih razloga, ponajprije finansija i promjena planova mornarice vezanih uz namjenu i broj površinskih plovila, smanjen na tri broda. U travnju 2009. ministar obrane Robert Gates najavio je potpisivanje ugovora po kojem bi konzorcij GD/BIW trebao izgraditi sve tri jedinice, a NG/Ingalls bio bi zadužen za izgradnju određenih komponenti, uključujući i nadgrađe broda. Konzorcij NG/Ingalls poslje je utjelovljen u tvrtki kćeri Huntington Ingalls Industries.

Međutim, uskoro su javno objavljeni problemi u vezi s razvojem programa Zumwalt. Mornarica je u veljači 2010. godine Kongresu uputila zahtjev za *probijanje* finansijskog praga utvrđenog zakonom, i to argumentima da bi program trebao biti otkazan ili barem primjereni izmijenjen kako bi se mogao uskladiti unutar odobrenih parametara finansiranja. Razdijeljen na tri plovne jedinice, ostvareni trošak od oko 9,3 milijarde dolara jasno je pokazivao da je svaki od budućih Zumwalta već stajao najmanje 3,1 milijarde dolara. Velik dio tih golemih iznosa odbit će se na račun drugih razvojnih programa američke mornarice, kao što je npr. program razvoja nove generacije elektroničkih senzora koji su planirani za ugradnju na prvi nosač zrakoplova klase Ford, ali i na buduće razarače klase Arleigh Burke serije III. Uskoro je otkazan program razvoja *dual-band* radara, revidirani su zahtjevi programa testiranja i nova validacija operativnih zahtjeva, definirana za 2016. godinu, a s njom i novi IOC, tj. inicijalni popis operativnih sposobnosti za klasu Zumwalt. Spirala rasta troškova razvoja programa rezultirala je čak i prijetnjama o njegovu otkazivanju, pogotovo u razdoblju tzv. sekvestracije. Američka se mornarica snažno angažirala u obrani programa ili barem sredstava osiguranih za razvoj određenih tehnoloških projekata koji su po svojem profilu nedovojbene tehnološke inovacije i s operativnog stajališta itekako imaju i opravdavaju svoju vrijednost. Prema najnovijim procjenama, javno objavljenim u dokumentima, ukupan trošak uvođenja triju brodova klase Zumwalt u operativnu uporabu mogao bi vrlo lako dosegnuti iznos od gotovo 12 milijardi dolara, što je povećanje od 34 % u odnosu na očekivani trošak, koji je bio ključan da se klasa ograniči na samo tri broda.

NAPOKON PORINUĆE

Nakon revidiranja cijelokupnog konstrukcijsko-tehnološko-finansijskog programa, ugovor za izgradnju drugog i trećeg broda potpisani je 15. rujna 2011. s konzorcijem GD/BIW. To su DDG-1001 Michael Monsoor (dočasnik koji je poginuo u Iraku 2006. i posmrtno odlikovan Medaljom časti) te DDG-1002 Lyndon B. Johnson (bivši predsjednik SAD-a). Proizvodnja prvih strukturnih elemenata za DDG-1001 započela je i prije formalnog potpisivanja ugovora, kad su odnosi i odgovornosti glavnih realizatora spomenutog programa, General Dynamics/Bath Iron Works, Huntington Ingalls Industries te BAE Systemsa i Raytheona bili u potpunosti definirani i konsolidirani. Uz glavne izvođače, posao je dobio i velik broj američkih tehnološko-proizvodnih tvrtki iz čak 46 saveznih država.

RATNA MORNARICA

Foto: General Dynamics Bath Iron Works

DDG-1000 Zumwalt porinut je u more 28. listopada 2013. u brodogradilištu Bath Iron Works, Bath, država Maine. Američka je mornarica definirala klasu kao višenamjenski površinski brod koji ispunjava zahtjeve za precizan napad na kopnene ciljeve, održavanje stalne funkcije strateškog odvraćanja, demonstraciju sile i pružanje potpore tijekom provedbe specijalnih operacija. Trebao bi biti i vrlo važan element za interoperabilnost vlastitih i savezničkih snaga. Mornarica je također potvrdila da će klasa poslužiti i kao platforma na kojoj će se eksperimentirati sa zasad *avanguardnim* tehnologijama, kao što su npr. integrirani sustavi za proizvodnju i distribuciju električne energije, s vrlo visokom razinom opstojnosti i žilavosti kakvi se dosad još nisu ugrađivali na brodovima. Ostali se važni elementi odnose na ispitivanje hidrodinamičkih karakteristika inovativnih oblika trupa kao i na vrlo opsežnu automatizaciju što bi trebalo omogućiti da posada broda bude svedena na tek 130 članova, pa čak i manje, što je tek polovina posade na razaračima klase Arleigh Burke. Koliko samo te činjenice utječu na ukupnu cijenu broda tijekom njegova radnog vijeka nije potrebno posebno naglašavati.

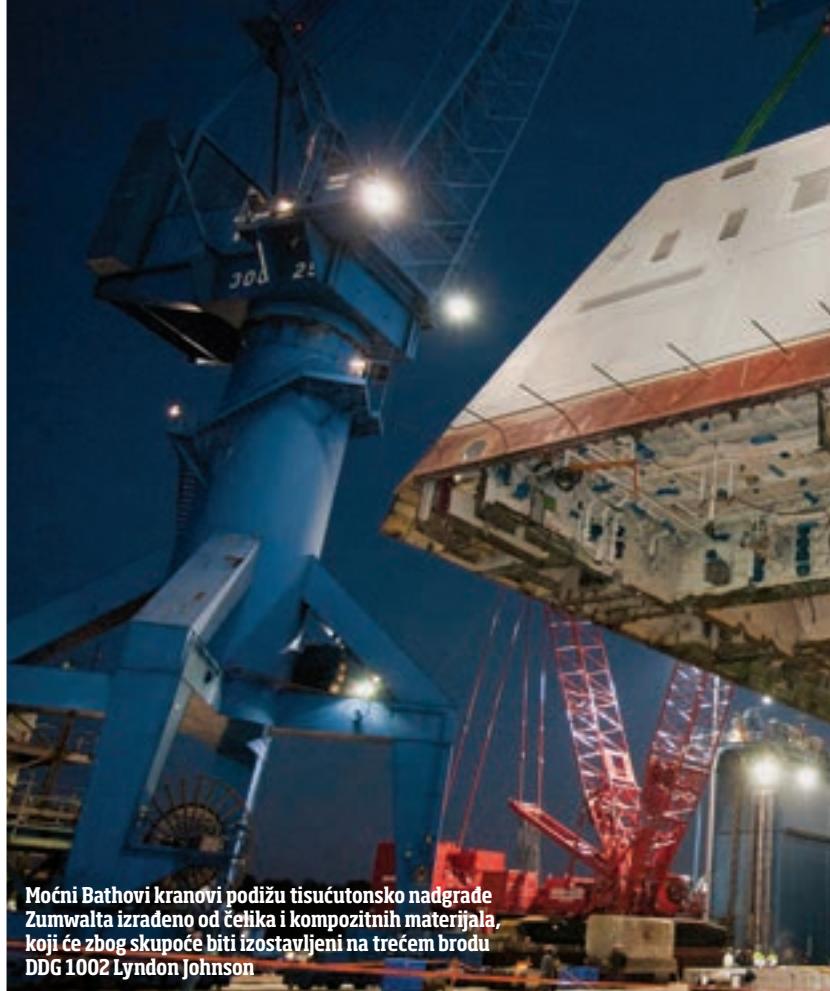
JEDINSTVEN IZGLED

Vizualno se najinovativnija Zumwaltova obilježja mogu lako otkriti u njegovu nadgrađu, izведенom u obliku *monobloka* te u obliku trupa, poznatom kao *tumblehome*. Ta konfiguracija, uska i zaoštrena na pramcu, koja se širi prema krmi, nastoji smanjiti otpor valova i olakšati probor kroz

Trenutak polaganja nadgrada na drugi brod u klasi, DDG 1001 Michael Monsoor. Izgradnja natpalubne strukture poseban je projekt nazvan Integrated Deckhouse and Apertures (IDHA)

Američka je mornarica definirala klasu kao višenamjenski površinski brod koji ispunjava zahtjeve za precizan napad na kopnene ciljeve, održavanje stalne funkcije strateškog odvraćanja, demonstraciju sile i pružanje potpore tijekom provedbe specijalnih operacija

Foto: General Dynamics via US Navy

Moći Bathovi kranovi podižu tisućutonsko nadgrade Zumwalta izrađeno od čelika i kompozitnih materijala, koji će zbog skupoće biti izostavljeni na trećem brodu DDG 1002 Lyndon Johnson

njih. Pramac, izведен kao *probijac valova*, pomaže da se smanje otpori pri gibajući broda kroz vodu. Stijenke bokova nagnute su prema unutra, što je upravo suprotno od onoga što se primjenjivalo na borbenim plovnim jedinicama tradicionalnih oblika trupa. Razlog primjene *tumblehomea* želja je da se što više smanji prilično velik radarski odraz broda. Tijekom valjanja broda kroz valove, bočne stranice trupa broda tradicionalne gradnje u jednom trenutku dospijevaju u okomit položaj u odnosu na površinu mora. Premda prolazak kroz okomit položaj traje vrlo kratko, to je vrijeme sasvim dovoljno da se emitirane radarske zrake od njih odbiju prema emitirajućem radaru i tako omoguće potencijalnom protivniku identifikaciju i radarsko praćenje. Kod *tumblehomea* je koncentracija teških tereta, zapravo dijelova brodske opreme, instalirana što je moguće niže i bliže brodskom dну i omogućuje postizanje veće stabilnosti i odgađanje početka jačeg valjanja broda. Od svojeg je pojavljivanja trup koji oblikuje Zumwalt izazvao brojne kritike, ne samo one koje se odnose na stabilnost platforme, nego i one koje se odnose na upravljivost plovila, posebno u nepovoljnim vremenskim uvjetima.

Riješeno naginjanje

Neke studije i procjene rađene u prvim fazama razvoja pokazuju sklonost

tumblehome trupa ka pretjeranom naginjanju i opasnosti od brze izmjene (frekvencije) valjanja s jednog na drugi bok. Tehnička su tijela američke mornarice izjavila, međutim, da je problem riješen nizom pokusa provedenih u SAD-u i inozemstvu te primjenom različitih matematičkih modela. Prema američkim izjavama, pokazalo se da su kritični uvjeti u vezi sa stabilnosti platforme uglavnom ovisni o vrijednosti metacentarske visine same platforme (broda). Povećanje metacentarske visine broda zapravo pridonosi stabilnosti. Bez ulaženja u tehničko-brodograđevne detalje, dovoljno je podsjetiti da na povećanje metacentarske visine broda najviše utječe promjena poprečnog metacentra i položaj težišta broda, upravo onih elemenata koji opet posredno ponajviše ovise o obliku i masi trupa broda te o raspodjeli mase na brodu. Izrada većeg dijela nadgrađa od kompozitnih materijala, eliminacija jednog od predviđena dva radara i njima pridruženih uređaja te, prije svega, svojevrsna koncentracija velike količine teške brodske opreme u najniže dijelove brodskog trupa pridonijeli su većoj vrijednosti metacentarske visine koja je, barem u matematičkim proračunima i testnim modelima, sasvim zadovoljila tražene uvjete stabilnosti. Ipak, čini se da će američka mornarica za donošenje

konačne procjene morati pričekati testove Zumwalta u plovidbi.

NOVA KATEGORIJA?

Sa svojih 15 745 tona punog deplasmana, što je za oko 60 % veći deplasman nego kod sadašnjih američkih razarača, Zumwalt je najveća borbenka površinska plovna jedinica američke mornarice, osim, naravno, nosača zrakoplova, od vremena uvođenja u službu nuklearnih krstarica klase Long Beach, koje su se odlikovale deplasmanom od oko 17 500 tona i bile osmišljene za sasvim različite funkcije od današnjih Zumwaltovih. Međutim, neki američki izvori tvrde da će taj brod, potpuno opremljen i s punom posadom, u *borbenim okolnostima* istiskivati 16 030 tona. DDG-1000 ima duljinu između okončica od 182,4 m, duljinu preko svega 185,9 m, maksimalnu širinu od 24,5 metara. Prosječni odnosno srednji gaz pri punom deplasmanu dostiže 8,4 m. Visina palube od konstrukcijske linije na pramcu doseže 16,4 m, oko osam metara po sredini broda te oko sedam metara na krmu u području helikopterske platforme. Brojevi jasno pokazuju da ulazak i svrstavanje Zumwalta u kategoriju razarača ostavlja stvarno malo dodirnih točaka s *načelima i kriterijima* primjenjenim za klasifikaciju i kategorizaciju njegovih prethodnika, ponajprije ako se ta situacija proma-

tra s pozicije krute kategorizacije koja uzima u obzir samo dimenzijske parametre. Praksi i svojevrsnoj zrci da se određene plovne jedinice zbog svojih protežnosti i borbenih sposobnosti u nekim mornaricama, pa i onim europskim, klasificiraju kao fregate, a u nekim drugim kao razarači, sad su doprinos dali i Amerikanci.

HEKSAGONALNI MONOBLOK

Siluetom trupa Zumwalta dominira impresivno nadgrađe, izgrađeno u obliku heksagonalnog monobloka. S njegove je prednje strane zapovjedni most, a s krmene helikopterski hangar. Unutrašnjost monobloka nadgrađa podijeljena je na pet paluba. Trup broda izgrađen je na načelu tzv. dvostrukog dna koje se proteže gotovo do same krme. Svi je 13 horizontalnih paluba, smještenih kroz trup i nadgrađe broda, opremljeno senzorima i umreženo u sustav za nadzor i kontrolu borbenih oštećenja i kvarova. Razmišljanja o ekonomičnoj uporabi brodskih prostora za smještaj opreme te što većoj žilavosti broda dovela su do zanimljivog rješenja za smještaj vertikalnih raketnih lansera. Raketna je bitnica na Zumwaltu podijeljena na pramčanu i krmenu. Vertikalni su lanseri postavljeni uzdužno, jedan do drugog, uza same bočne strane broda. Postavljeni iza dvostrukе čelične zaštite, razvučene cijelom duljinom

Foto: General Dynamics Bath Iron Works

Varilac u pogonima Bath Iron Worksa radi na jednom od manjih dijelova budućeg Zumwalta

sustava, trebali bi biti dovoljno zaštićeni. Zumwaltu je dodan i podvodni bulb: zbog hidrodinamike, ali služi i za smještaj akustičke opreme. Heksagonalno nadgrađe uzdiže se 26 metara iznad razine mora i uključuje šest paluba. Izgradnja te natpalubne strukture nazvane *Integrated Deckhouse and Apertures* (IDHA), duge 40, široke 15 i visoke 18 m bila je uglavnom povjerena brodogradilištu Huntington Ingalls Industries (HII). Zanimljivo je da postoje određene razlike u vrsti materijala korištenih za izradu nadgrađa. Na Zumwaltu i Monsooru prve su dvije palube nadgrađa izrađene od čelika, a ostale četiri od kompozitnih, uglavnom karbonskih materijala.

SUSTAVI U NADGRAĐU

Projekt IDHA u prvom je redu bio motiviran idejom, ali i potrebom da se u njega smjesti i uspješnom kombinatorikom integriraju vrlo složeni i gabaritni elektronički i senzorski sustavi koji se kod tradicionalno građenih brodova postavljaju po otvorenim i raspoloživim dijelovima paluba, posebnim nosačima i jarbolima. IDHA nadgrađe, mase oko 1000 tona, uključuje mnoge tehnološke inovacije koje su značajno utjecale na oblikovanje cijelogupnog broda. Kako bi se smanjili budući rizici, provedene su dugotrajne i iscrpne analize na relativnom EDM demonstratoru, tj. na 145 tona teškom modelu IDHA na mornaričkom poligonu China Lake u Kaliforniji. Ondje su provedena ispitivanja s ciljem optimizacije elektromagnetske kompatibilnosti među brojnim senzorima ugrađenim u strukturu nadgrađa. Ostali strukturni elementi izgrađeni od kompozitnih materijala obuhvaćaju helikopterski hangar (mase 250 t) i kompleks lansera za vertikalno lansiranje. Na krmu je velika sletna paluba izravno povezana s brodskim hangarom koji izgleda kao prirodno proširenje nadgrađa. Pramčani dio trupa rezerviran je u prvom redu za smještaj dviju topovskih kula velikog kalibra, smještaj pripadajućih komora za streljivo i sustava za njegov transport do topova. U središnjem dijelu trupa koncentrirani su elementi sustava za integriranu proizvodnju i distribuciju električne energije te električnog pogona (propulzije) broda. Na krmu se nalaze prostori za život i rad posade, ondje je i krmeni dio bitnice za vertikalno lansiranje te prostor za smještaj brodskih čamaca, tzv. *boat bay*. Tehnički se opis i razmatranje odnose na prva dva broda u klasi. Na trećem će, razaraču Lyndon Johnson, IDHA i hangar u potpunosti biti izgrađeni od čelika zbog odluke iz kolovoza 2013. o smanjenju troškova. Naime, materijali od karbonskih vlakana znatno su skuplji od čelika. ■ (nastavit će se)

Dva vozila razvija i proizvodit će konzorcij francuskih tvrtki Nexter Systems, Renault Trucks Défense i Thales Communication and Security

KOPNENA VOJSKA

Ilustracija: Ministère de la Défense

Za francusku vojsku planirana je nabava 1722 Griffona, no s obzirom na višegodišnji tempo planiranja, proizvodnje i dostave, vjerojatno je i ta brojka podložna izmjenama

Cijeli program Scorpion, naravno kao i većina drugih velikih vojnih projekata, kasni oko pet godina. Naime, prema prvobitnom planu isporuka prvih vozila trebala je početi 2015.

ŠKORPION, GRIFON I JAGUAR

FRANCUSKA JE U PROSINCU 2014. POTPISALA UGOVOR VRIJEDAN 752 MILIJUNA EURA ZA NOVU GENERACIJU OKLOPNIH BORBENIH VOZILA U SKLOPU PROGRAMA MODERNIZACIJE SCORPION

Ugovor pokriva razvoj i nabavu dva glavna nova vozila u programu uključujući održavanje i sredstva za obuku. Radi se o vozilima konfiguracije 6x6 pod programskim generičkim nazivima *Véhicule Blindé MultiRole* (VBMR, višenamjensko oklopno vozilo) i *Engin Blindé de Reconnaissance et de Combat* (EBRC, oklopno borbeno i izvidničko vozilo). Prilikom ugovaranja obznanjena su i nova imena tih vozila: Griffon za VBMR i Jaguar za EBRC. Oba vozila razvija i proizvodit će konzorcij francuskih tvrtki Nexter Systems, Renault Trucks Défense i Thales Communication and Security. Procijenjena vrijednost programa Scorpion u idućih deset godina, to jest za prvu od dvije faze implementacije, iznosi pet milijardi eura. Nexter je vodeći član konzorcija i odgovoran je za razvoj i proizvodnju vozila, uključujući podvozje i tijelo, balističku zaštitu, dizajn unutrašnjosti i u slučaju Jaguara konstrukciju kupole. Renault je zadužen za razvoj pogonsko-upravljačkih elemenata (motor, prijenos, ovjes, upravljački sustav i dr.) za oba vozila. Thales je zadužen za *vetroniku* (IT mrežu, radio uređaje, laserske upozoravajuće sustave, infracrvene

ometače i sl.). Kako bi se osiguralo lakše održavanje, oba vozila dijele podvozje i elektroničke podsustave. Oba će vozila također imati ugrađene trenažne simulacijske načine rada.

PREDSTAVLJANJE BMX-a

Griffon će zamijeniti oklopne transportere 4x4 i 6x6 VAB koji su sada stari 40-ak godina. Unutarnji mu je volumen dvostruko veći od VAB-a, imat će pogon u obliku 8-litarskog motora Volvo/RTD snage 400 KS i težinu od oko 22 tone s mogućnošću rasta do 25 tona. Naoružanje će se sastojati od daljinski upravljanje vatrenе stanice sa strojnicama kalibra 7.62 ili 12.7 mm, odnosno bacaćem granata 40 mm. Griffon se temelji na Renaultovom oklopnom vozilu demonstratoru BMX-01 koji je predstavljen javnosti tek u lipnju 2014. na Eurosatory. Njegov razvoj je sufinancirala Francuska agencija za obrambenu nabavu. BMX-01 nije jednak koначnom Griffonu već čini oko 80 posto završnog vozila. Prema objavljenim informacijama o BMX-u tijelo vozila je napravljeno od zavarenih čeličnih ploča a oklopna zaštita u slučaju opremanja dodatnim modularnim oklopom dostiže zaštitu od kalibra 14,5 mm. BMX-01 ima podnicu u obliku slova V radi bolje zaštite od mina. Tu je i NBK zaštitni set. Navodi se najveća brzina od oko 105 km/h te domet od oko 800 km. Za bolje manevriranje u skušenom, odnosno urbanom okruženju zadnja osovina je također upravljiva. Kapacitet prevoženja tereta iznosi 4,7 tona, vjerojatno bez dodatnog oklopa.

ŠTO JE S TITUSOM?

Zanimljivo je da je Nexter, glavna tvrtka u razvoju Griffona, razvila vlastito vozilo Titus u ovoj klasi (vidi detaljan tekst u Hrvatskom vojniku br. 453 od 1. kolovoza 2014., op. ur.), možda i s ciljem konkureniranja Renaultovu dizajnu. Kako je Renaultov BMX sufinancirala država s ciljem da postane VBMR komponenta Scorpion programa, pitanje je koliko je u sklopu odabira vozila doista bilo natjecanja. To barem vanjskom promatraču izgleda kao neobična Nexterova poslovna

KOPNENA VOJSKA

odлуka jer u neku ruku konkuriraju sami sebi u već prenapučenom tržištu oklopnih kotačnih vozila. Moguće je i da se Griffon zbog nekog razloga ne namjerava izvoziti. Pretpostavlja se da će dio rješenja i tehnologije s Titusa ipak dospijeti u Griffon.

Planira se nabaviti šest inačica Griffona:

- transporter s posadom od dva člana i do osam prevoženih vojnika;
- topničko izvidničko vozilo s Thalesovom opremom u obliku dnevno-noćnog optičkog bloka i Thalesova radara Ground Observer 12 na teleskopskom stupu;
- zapovjedno vozilo;
- ambulantno vozilo;
- teretno i
- vozilo za izvlačenje.

Prva će inačica imati još četiri podinačice za prijevoz pješaka-strijelaca, protutenkovski tim, minobacački tim i inženjerijski tim.

SNAŽNIJI JAGUAR

Druge vozilo Jaguar zamjenit će širok raspon postojećih kotačnih vozila u francuskoj vojsci. Prije svega to su AMX 10RC i ERC90 Sagaie oklopna vozila i Mephisto - protuoklopna inačica VAB-a s raketama Hot. Konfiguracija Jaguara je klasična s vozačem naprijed u sredini te još dva člana u kupoli – ciljateljem i zapovjednikom. Jaguar će biti naoružan topom kalibra 40 mm s teleskopskim streljivom, dva lansera protuoklopnih raketa MBDA MMP i daljinski upravljanom vatrengom stanicom sa strojnicom 7,62 mm. Zaštita bi trebala biti kao i kod Griffona odnosno STANAG 4569 razina 4. To znači otpornost na streljivo 14,5 mm x114 AP, krhotine topničkih granata 155 mm na 30 m od eksplozije i mine s do 10 kg TNT-a

Foto: Ministère de la Défense

Osnova na kojoj je razvijen Griffon je Renaultov koncept BMX-01. Od njegova predstavljanja na Eurosatoryju do potpisa ugovora za Griffon prošlo je tek nekoliko mjeseci

Foto: Ministère de la Défense

detonirane ispod kotača. Pogon Jaguara bit će 11-litarski motor Volvo/RTD snage 490 KS. Puna operativna težina vozila iznosi 22,5 tona s mogućnošću rasta do 24 tone. Zanimljivo je da vozilo ima 1,5 m³ slobodnog prostora u unutrašnjosti za smještaj sustava koji će eventualno tek biti razvijeni u budućnosti. Vozilo će imati cijenu od 7 do 8 milijuna eura što je u rangu modernih zapadnih tenkova. Kod Jaguara je zanimljivo da zamjenjuje oklopna vozila naoružana topovima 105 mm i 90 mm. Očito francuska vojska smatra

teleskopsko streljivo 40 mm vrlo učinkovitim ili barem dostačnim za većinu potreba. Osim toga protuoklopne rakete MMP s dometom 4000 m donekle kompenziraju razliku u kalibrusu te omogućuju i indirektno djelovanje po ciljevima. S druge strane manji top pruža manja ograničenja i manje kompromisa u dizajniranju vozila i postizanju željenih gabarita i performansi vozila.

KOLIČINA I ROKOV

Program Scorpion osim ovih novih vozila obuhvaća i modernizaciju po-

Foto: Ministère de la Défense

Cijena jednog Jaguara mogla bi iznositi do osam milijuna eura. Čini se vrlo visokom, no treba uzeti u obzir da su za njega predviđeni najmoderniji tehnološki sustavi

Foto: Ministère de la Défense

Iako Jaguar zamjenjuje vozila koja su naoružana topovima od 105 (na slici je AMX 10RC) i 90 mm, Francuzi smatraju da Jaguarovim topom s vodenim streljivom od 40 mm i protuoklopnim sustavom MMP mogu nadoknaditi tu razliku

razdoblje od 2014. do 2019. Plan proizvodnje do 2025., odnosno za prvu fazu, obuhvaća 110 Jaguara, 780 Griffona, 200 lakih Griffona i 200 tenkova Leclerc XL te uvođenje borbenog informacijskog sustava Scorpion V1 (SICS V1). Završetak druge faze programa, koja prema objavljenim promidžbenim materijalima počinje 2023., nije još definiran. No očito je da se odnosi na opremanje vojske preostalim planiranim vozilima i sustavima te vjerojatno razvoj na prednjih inačica SICS i FELIN sustava.

UOBIČAJENO KAŠNjenje

Cijeli program Scorpion, naravno kao i većina drugih velikih vojnih projekata, kasni oko pet godina. Naime, prema prvo-bitnom planu isporuka prvih vozila trebala je početi 2015. no u planskom razdoblju 2010.-2014. nije bilo dovoljno finansijskih sredstava.

Početak proizvodnje i ulazak prvih Griffona u naoružanje predviđen je za 2018. Procjenjuje se da će do sredine 2019. godine Nexterov pogon u Roanneu postići tempo proizvodnje od devet do deset vozila mjesечно. Jaguar treba ući u proizvodnju u 2020. sa samo dva primjerka mjesечно (što donekle objašnjava njihovu visoku cijenu). Griffon Light se očekuje u 2021. godini. Francuska vojska očekuje da će prvu postrojbu *Groupement Tactique Interarmes* (združena borbena skupina veličine ojačane pukovnije) opremljenu Griffonima imati na raspolaganju 2021. a Jaguari bi zamjenili AMX-10RC postrojbe tijekom 2023. ■

Scorpion bi trebao obuhvatiti i modernizaciju francuskih tenkova Leclerc i oni će ostati u sastavu oružanih snaga do 2040.

Foto: Ministère de la Défense

Nexter je već ranije razvio i predstavio oklopno vozilo Titus, no priključio se razvoju Griffona zajedno s Renaultom i Thalesom

Foto: Ministère de la Défense

Narednik mongolskog VP-a naoružan Kalašnjikovom, službenom puškom oružanih snaga. Fotografiran je u kolovozu 2011. na tradicionalnoj bilateralnoj vježbi američkog i mongolskog OS-a Khaan Quest održanoj na poligonu Pet brda blizu glavnog grada Ulan Batara

Foto: USMC

VOJSKE SVIJETA

ORUŽANE SNAGE M

Nakon slabljenja mongolskih država, u prvoj polovini XVII. stoljeća Mandžurija je zauzela južnu Mongoliјu koja je i dandanas autonomna pokrajina Kine pod nazivom Unutrašnja Mongoliјa. Kineska dinastija Qing proširila je zatim vlast i na sjevernu (tzv. Vanjsku) Mongoliјu koja je ostala dio Kine sve do Revolucije 1911./1912. godine. Rusko je Carstvo nastojalo ostvariti interes na Dalekom istoku i zahvaljujući velikim dijelom njegovu angažmanu došlo je do odcjepljivanja Vanjske Mongoliјe koja se otad uz njega snažno vezuje. Vanjska je Mongoliјa od 1915. autonomno područje pod protektoratom Ruskog Carstva što je značilo status gotovo jednak

Mongolski vojnici snimljeni 25. ožujka 2013. u vježbovnom središtu za mirovne operacije u Nepalu uoči međunarodne vježbe u organizaciji Ujedinjenih naroda

statusu drugih pokrajina koje su bile u njegovu punom sastavu.

IZMEĐU KINE I RUSIJE

Kina iskorištava previranja nakon Litopadske revolucije i Ruski građanski rat te krajem 1919. opet osvaja Vanjsku Mongoliјu i ukida joj autonomiju. Socijalna revolucija u Mongoliјu tad poprima ujedno i karakter oslobođilačkog rata pa se 1921. formira Mongolska narodna stranka (od 1925. Mongolska narodno-revolucionarna stranka) koja je pod vodstvom Suhe Batara povela borbu za oslobođenje od kineske vlasti, a ujedno i socijalnu revoluciju, uz vrlo snažnu potporu Crvene armije čije postrojbe neposred-

no sudjeluju u sukobima na prostoru Mongoliјe. Nakon oslobođenja proglašena je 1924. Narodna Republika Mongoliјa i uspostavljen komunistički režim, provedena nacionalizacija i sustavno potiskivan lamaizam kao prevladavajuća religija. Počinje intenzivna vojna suradnja s Crvenom armijom koja dijelom svojih snaga stalno bazira na teritoriju Mongoliјe. Vojska je razvijana pod utjecajem sovjetskih instruktora, primjenjivana je sovjetska taktika i nabavljano je isključivo sovjetsko oružje i vojna oprema. Tijekom Drugog svjetskog rata Mongoliјa aktivno pomaže SSSR-u te je opremila i poslala određen broj tenkova i eskadrilu lovačkih zrakoplova

Naoružanje mongolske kopnene vojske uglavnom se temelji na starijim sustavima sovjetske proizvodnje. Moć ratnog zrakoplovstva koncentrirana je u borbenim helikopterima Mil-24

Foto: Mongol ulsyn zevsegħt hüchin

Marinko OGOREC

Foto: US Army

Daleko u prošlosti sam je uzvik "Mongoli" ulijevao strah u kosti i izazivao paniku u brojnih naroda na širokom prostoru od sjeverozapadne Kine, preko srednjoazijskih stepa i hladnih ruskih ravnica, do utvrđenih europskih gradova. No, Timur ili Džingis-kan danas su dio povijesti, njihova su carstva nestala, a u međunarodnim je odnosima relativno slabo poznata suvremena vojnička Mongolija

su bile razmještene određene sovjetske postrojbe u okviru samostalnih vojnih baza.

SUVREMENO DOBA

Raspad SSSR-a početkom devedesetih nije rezultirao dubljim potresima unutar Mongolije. Naprotiv! Opća se demokratizacija istočnoeuropskih država odrazila i na mongolsko društvo pa su prvi demokratski izbori održani već 1992. Danas je demokracija, kakva je uobičajena u starih demokratskim zemljama zapadne Europe, u Mongoliji znatno stabilnija nego u ostalim srednjoazijskim državama. Temeljni razlog tako uspješne demokratizacije društva, koje je dugo živjelo u realsocializmu karakterističnom za SSSR i većinu država pod njegovim utjecajem, nominalna je suverenost i neovisnost NR Mongolije koja je ipak bila samostalna država. Većina je ostalih država središnje Azije bila u sastavu SSSR-a, s manjom ili većom autonomijom, ali pod pritiskom rusifikacije još od vremena Ruskog Carstva te socijalističke ideološke indoktrinacije u sovjetskom razdoblju. Osim toga, na uspješno je prihvaćanje demokratskih procesa i opću demokratizaciju društva uvelike utjecala i pacifička ideologija lamaizma koji se vraća u mongolsko društvo nakon globalne propasti komunističkog gospodarskog i ideološko-političkog eksperimenta.

TIPIČNE ZADAĆE

Kao i većina suvremenih oružanih snaga, i mongolske su državna struktura namijenjena očuvanju suverenosti, neovisnosti i teritorijalnog integriteta zemlje. Uključene su u razne međunarodne mirovne i humanitarne misije te po potrebi pomažu civilnom stanovništvu u slučaju većih katastrofa. Nakon tranzicijskih procesa prema sve većoj demokratizaciji društva, došlo je i do većih promjena u razvoju oružanih snaga koje se smanjuju i profesionaliziraju. Prva je velika reorganizacija uslijedila već 1989. smanjivanjem oružanih snaga za dvije motorizirane streljačke divizije pri čemu je njihova oprema dugoročno konzervirana. Prema formaciji, naoružanju, opremi i taktici uporabe, mongolske motorizirane streljačke divizije bile su jednake sovjetskim. U međuvremenu je iz uporabe povučeno 18 borbenih zrakoplova, a cijeli je proces restrukturiranja mongolskih oružanih snaga trajao do 2006., nakon čega je ustaljena organizacijska struktura na oko 11 000 pripadnika. Radikalno smanjivanje vojske, od 1985. do 2006. za više od 75 %, proteklo je bez većih poteškoća, a najveći je problem bio višak naoružanja i vojne tehnike. Kako bi se rasteretile vojne pričuve, više

ONGOLIJE

(s posadama) koji su sudjelovali u borbama zajedno sa sovjetskim snagama. Osim toga, velik je broj mongolskih dragovoljaca pojedinačno pristupao Crvenoj armiji i bio raspoređivan u sastav različitih sovjetskih postrojbi. Mongolija je 10. kolovoza 1945. objavila rat Japanu i formirala konjaničko-mehaniziranu skupinu koja je pod zapovjedništvom sovjetskog Zabajkalскog fronta sudjelovala u završnim operacijama na području Mandžurije.

SITUACIJA SEDAMDESETIH

Oružane snage Mongolije sedamdesetih su godina bile relativno malobrojne, ali zato dobro opremljene i sposobljene. Sastojale su se od

operativne vojske i snaga unutarnje sigurnosti (teritorijalna komponenta pričuvnog sastava). Kopnena vojska brojila je oko 28 000 ljudi, a u sastavu je imala oko 140 tenkova (tipa T-36 i T-54/55) i 90 borbenih vozila pješaštva (sovjetskog podrijetla). Ratno je zrakoplovstvo imalo oko 1000 ljudi, borbenu zrakoplovnu eskadriku (lovačko-bombardersku) i još 45 letjelica različitog tipa i namjene. Mongolija je imala samo osnovnu vojnu izobrazbu (vojnu akademiju), dok se gotovo cijelokupan viši časnički kader školovao na vojnim učilištima i akademijama u SSSR-u. Osim toga, u skladu s posebnim mongolsko-sovjetskim sporazumom, na teritoriju Mongolije stalno

VOJSKE SVIJETA

Foto: US Navy

od 2000 vojnih kamiona predano je civilnim organizacijama na korištenje, a za civilne potrebe prerađeno je i 60 tenkova te 30 oklopnih transportera.

DVIJE GRANE

S obzirom na to da je Mongolija izrazito kontinentalna zemlja, jako udaljena od bilo kakvog mora, a plovnost riječka je zanemariva, njezine se oružane snage sastoje samo od dviju grana – kopnene vojske i ratnog zrakoplovstva. Zakonom o obrani Mongolije iz 1993. stara vojna struktura mongolske armije u potpunosti je promijenjena na pet komponenti: snage opće namjene, snage zračne obrane, graditeljski korpus, snage civilne obrane i mobilizacijsku pričuvu. Pogranične postrojbe i unutarnje postrojbe aktiviraju se u ratnom stanju i tad ulaze u sastav mongolskih oružanih snaga. U mirnodopskom su stanju pogranične postrojbe od 2006. podređene ministarstvu pravosuđa i domovinskih poslova, a unutarnje su postrojbe u potpunosti

Foto: USAF

**Mongolski vojnik
naoružan ručnim PZO
sistom SA-18 na
vježbi na Aljasci**

**Mongolski borbeni
avioni danas su
odreda prizemljeni.
Nagadalo se o nabavi
ruskih MiG-ova 29, ali
ona ni dandanas nije
potvrđena**

pričuvnog karaktera. Snage civilne obrane koje su svojedobno bile u sastavu vojske, 2002. godine temeljito su restrukturirane u Agenciju za civilnu obranu, danas Nacionalnu agenciju za upravljanje u kriznim slučajevima (NEMA) i od 2006. godine podređene ministarstvu za krizno upravljanje.

ODLUKE VLADE

Mongolska je vojska organizacijski podijeljena po modulima koje čini zapovjedništvo, namjenske postrojbe (osnovne taktičke razine bojne), građevinske snage, postrojbe logističke i tehničke potpore, vojna obuka, istraživanje te medicinske i ekonomske ustanove. Odluku o ustrojavanju ili ukidanju pojedinih postrojbi iz navedenih modula donosi vrla na prijedlog načelnika GS-a i uz suglasnost predsjednika Republike. Vrla određuje dislociranje postrojbi na terenu, područja izvođenja vježbi i način korištenja terena. Nakon brojnih rasprava, odlučeno je da će postrojbe snaga opće namjene biti lakše,

znatno pokretljivije i kompaktnije, kako bi mogle biti dovoljno učinkovite na golemom i slabo naseljenom prostoru. Mongolske su oružane snage zbog teritorija koji trebaju nadzirati operativno-taktički u vrlo sličnu položaju kao kazahstanske. Međutim, u odnosu na Kazahstan (detaljnije: *Oružane snage Kazahstana*, Hrvatski vojnik, br. 461 od 21. studenog 2014.), Mongolija je imala drugi razvojni put i ekonomske potencijale, tako da je i vojska bila na drugi način strukturirana. Zbog iznimno snažnog utjecaja SSSR-a i danas još uvijek velikog utjecaja Rusije, mongolske su oružane snage opremljene naoružanjem i vojnom opremom isključivo ruskog (sovjetskog) podrijetla, što je veliko opterećenje jer je uglavnom riječ o zastarjeloj, i za suvremene izazove koji se pred njih postavljaju, neadekvatnoj vojnoj tehnici i naoružanju.

GUSJENICE I KOTAČI

Osnovni borbeni sustav snaga opće namjene čini velik broj tenkova,

Foto: globalsecurity.org

**Mongolski oklopni transporter na kotačima BTR60-PB
s oznakama UN-a na međunarodnoj vježbi**

Foto: US Dod

Foto: US DoD

streljačko naoružanje nalazi se u opremi specijalnih postrojbi, koje osim suvremenim ruskim kratkim strojnicama PP-93 i 9A-91 te puškama AK-74 i AKS-74U, raspolažu i izraelskim puškama IMI Galil te snajperskim puškama IMI Galatz.

GENERACIJE MIG-ova

Mongolsko ratno zrakoplovstvo broji tek oko 800 pripadnika. Tijekom hladnoratovskog razdoblja, NR Mongolija u protuzračnoj se obrani u potpunosti oslanjala na sovjetsku zaštitu. Unatoč tomu, formirala je svoje zrakoplovstvo koje se sastojalo od eskadrile lovaca i lovaca bombardera MiG-15 i MiG-17, a od 1966. oprema se i divizijunom PZO sustava S-75 Dvina (NATO-ova oznaka SAM-2 Guideline). Krajem sedamdesetih svi zrakoplovi MiG-15 i MiG-17 zamijenjeni su zrakoplovima MiG-21. Nakon hladnog rata zračne su snage prisilno prizemljene zbog nedostatka dijelova i goriva. Tek od 2001. mongolska je vlada započela revitalizaciju ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane što ide vrlo teško jer je proteklo dugo razdoblje u kojem su izgubljena vrlo specifična znanja i sposobnosti. Zbog potpuno nedostatka sredstava mongolska je vlada 2006. odlučila obustaviti revitalizaciju zrakoplovstva. Sukladno tome, od 2007. do 2011. iz uporabe su povučeni svi zrakoplovi MiG-21. (Nisu letjeli od sredine deveđesetih, nisu bili u letnom stanju, niti je na njima imao tko letjeti – op. aut.).

OBNOVA ZRAKOPLOVSTVA?

Nakon što je ruski predsjednik Vladimir Putin 2000. godine prvi put posjetio Mongoliju, započelo je novo razdoblje u bilateralnim odnosima. Rusija je 2008. odlučila Mongoliji isporučiti oko 120 milijuna dolara vojne pomoći koja bi uključivala borbene helikoptere Mi-24 i dva zrakoplova MiG-29. Detalji ugovora nikad nisu objavljeni, ali postoje vrlo relevantne indikacije kako je dijelom riječ o nepovratnim sredstvima, a dijelom o vrlo povoljnem dugoročnom kreditiranju. Relativno je brzo realizirana isporuka helikoptera Mi-24, dok o borbenim zrakoplovima MiG-29 nema pouzdanih podataka. Indikativna je objava mongolskog ministarstva obrane iz 2011. kako do kraja te godine namjerava iz Rusije nabaviti zrakoplove MiG-29. Nije poznato je li došlo do tog transfera. Mongolsko ratno zrakoplovstvo nakon gubitka letnih sposobnosti mora puno toga nadoknaditi, pri čemu je sama nabava borbenih zrakoplova relativno manji problem. Početkom 2013. objavljena je i vijest da je Mongolija zainteresirana za nabavu američkih transportnih zrakoplova C-130, ali do realizacije zasad nije došlo.

Na temelju svega navedenog, može se zaključiti kako je pred mongolskim OS-om vrlo dug put prema modernizaciji. Osim dobre volje i želje da se to ostvari, postoje vrlo ozbiljne objektivne prepreke, među kojima je svakako najvažniji limitirajući čimbenik nedostatak sredstava. Primjerice, Mongolija je za potrebe svojih oružanih snaga 2012. izdvojila ukupno oko 108 milijuna dolara, odnosno 0,9 % ukupnog BDP-a. Stalno smanjivanje vojnog proračuna praksa je još od početka demokratske tranzicije i traje do danas: s 2 % BDP-a tijekom 2002., vojni je proračun za deset godina smanjen na 0,8 % tijekom 2011. te bilježi blagi rast na 0,9 % BDP-a tijekom 2012. Unatoč tomu, očito je kako su mongolske oružane snage na putu postupne, ali pozitivne transformacije u suvremenu vojnu silu, pri čemu se moraju sve više otvarati međunarodnim utjecajima, a ne isključivo ruskim. U tom je kontekstu moguća suradnja i s drugim zemljama, pa i članicama NATO-a. ■

Sudjelovanje u međunarodnim mirovnim operacijama konstanta je mongolskih oružanih snaga. Dale su doprinos i u Afganistanu: na slici je mongolski vojnik koji poučava afganistanskog kolegu rukovanju minobacačem od 82 mm

PODLISTAK

RATNA POVIJEST ITALIJE (1820. – 1936.) XIV. DIO

NOVI PO

U SKLADU S MUSSOLINIJEVOM OSVAJAČKOM POLITIKOM STVARANJA NOVOG RIMSKOG CARSTVA NA SREDOZEMLJU, TRIDESETIH GODINA XX. STOLJEĆA ITALIJA JE PONOVNO ZAPOČELA RATNE PRIPREME...

Oporavivši se od posljedica Prvog svjetskog rata i izgradivši moderne oružane snage u relativno kratkom razdoblju, Talijani su bili spremni za nova kolonijalna osvajanja u Africi pri čemu su im kao baze trebale poslužiti dotadašnje kolonije Eritreja i Somalija. To je bila osnovica iz koje je počeo novi Talijansko-etiopski rat, u literaturi poznat i kao Talijansko-abesinski ili samo Abesinski. Pogranični incidenti između Talijanske Somalije i Etiopije krajem 1934. godine dali su Mussoliniju izgovor za pripremu napada. Jedan je od takvih incidenta bio sukob kod oaze Welwel 5. prosinca 1934. u kojem je poginulo 50 vojnika talijanskog ekspediciskog korpusa prilikom prodora iz Somalije oko 70 km u dubinu etiopskog teritorija. Etiopljani su u tom sukobu imali oko 100 mrtvih. Prikupivši više od deset divizija, Talijani su isplanirali glavni udar postrojbama prikupljenim u Eritreji i pod zapovjedništvom generala Emilia De Bona. Pomoćne snage vođene generalom Rodolfovom Grazianijem trebale su izvršiti prodror iz Somalije. Već je u startu postojala očita razlika u jačini suprotstavljenih strana. Talijanska je vojska bila znatno bolje i suvremenije opremljena od etiopske, a prikupljene su i znatno veće snage od onih kojima je raspolagala Etiopija.

TVRD AFRIČKI ORAH

Italija je bez objave rata 3. listopada 1935. napala Etiopiju iz dva smjera, pri čemu su snage iz Eritreje (sjever) prodirale prema Adui (Adowi) i Addis Abebi, dok su snage iz Somalije (jug) imale zadaću zauzeti pokrajinu Ogaden. Unatoč velikoj nadmoći talijanskih snaga, njihovo je napredovanje bilo iznimno slabo. Prvi je razlog bio slab borbeni moral postrojbai koji

Talijanski vojnici mobilizirani za rat u Etiopiji uoči ukrcaja na brod koji će ih prevesti u Afriku. Zapovjednici su očekivali lagan posao, ali pokvario ga je herojski otpor Etiopljana

nije mogla popraviti ni intenzivna režimsko-fašistička propaganda među vojnicima i civilnim stanovništvom u matičnoj zemlji. Stoga su Etiopljani, daleko slabijim snagama od talijanskih, vodili vrlo učinkovit partizanski rat. Nakon sporog prodora Talijani su se zaustavili i počeli utvrđivati položaje ne ostvarivši ni dio planiranog osvajanja. General De Bono zbog toga je smijenjen, a na njegovo je mjesto došao general Pietro Badoglio. Zanimljivo je da je general De Bono nedugo nakon toga promaknut u čin feldmaršala, što je izazvalo krajnje nezadovoljstvo u

najvišim talijanskim vojnim krugovima, ali i među običnim vojnicima, koji nikako nisu mogli razumjeti takav postupak državnog vrha.

ETIOPSKA OFENZIVA

Etiopljani su u studenom 1935. na sjevernom dijelu bojišta koncentrirali više od 100 000 ljudi i počeli se pripremati za protunapad pri čemu im je iznimno korisna bila pasivnost talijanskih zapovjednika. Nakon neometanih priprema, etiopske su snage 15. prosinca napale i postigle značajne početne uspjehe. Kako bi zaustavili prodror, Talijani su počeli

koristiti sve raspoloživo naoružanje, uključujući i bojne otrove od kojih Etiopljani nisu imali nikavu zaštitu. Na južnom dijelu bojišta došlo je do Bitke na rijeci Ganale 14. - 16. siječnja 1936. u kojoj su Talijani porazili Etiopljane masovnom uporabom zrakoplova, oklopnih snaga i bojnih otrova te nakon toga osvojili Negele. Na sjeveru su Etiopljani nastavili napredovanje, usmjerivši svoje snage u smjeru Meklelea i Adue. General Badoglio preduhitrio je njihov napad, istodobno se sukobilje s objema skupinama. Etiopske postrojbe koje su prodirale prema Adui sukobile su se

Marinko OGOREC

HOD NA ETIOPIJU

s talijanskim kod Tembienama i nakon teških četverodnevnih borbi obje su strane imale velike gubitke. Istodobno, etiopske postrojbe koje su napredovale prema Mekeleu napale su Talijane u nezaštićen desni bok, a oni su ih uspjeli zaustaviti tek nakon što su uporabili veće količine bojnog otrova iperita. Do kraja veljače 1936. Talijani su s oko 80 000 vojnika zaposjeli etiopske položaje južno od Mekelea.

PREMA PLANINAMA

Teški su gubici prisilili Etiopljane na uzmak, a jedina je mogućnost bila na zapad, u planinska područja. Etiopski car i vrhovni vojni zapovjednik Haile Selassie krajem ožujka 1936. većinu je preostalih postrojbi (oko 60 000 ljudi) prikupio na sjeveru, blizu Korema, dok su se Talijani spremali napasti na jugu. Etiopljani su prvi napali 31. ožujka i prvo dana bitke postigli manje

taktičke uspjehe, ali nakon toga do izražaja je došla talijanska nadmoć u ratnoj tehničici i naoružanju. Haile Selassie na vrijeme je uočio talijanski pokušaj okruženja glavnine etiopskih snaga i počeo ih izvlačiti iz borbe, ali na etiopske su postrojbe u povlačenju Talijani poslali zrakoplove iz kojih su gađane strojnicama i zasipane bojnim otrovom. Naneseni su im teški gubici i potpuno je razbijena etiopska vojska na sjeveru. Etiopljani su se istodobno u Ogadenu žestoko branili pa je talijanski zapovjednik Graziani bio prisiljen ograničiti napad i reorganizirati svoje snage. Talijani su u međuvremenu zauzeli Addis Abebu koju su tri dana prije toga napustile etiopske vlasti na čelu s carom Hailem Selassiem.

PAD NA ISPITU

Talijanski je pohod završio 9. svibnja 1936. susretom postrojbi koje su nastupale sa

Etiopski car i vrhovni vojni zapovjednik Haile Selassie krajem ožujka 1936. većinu je preostalih postrojbi (oko 60 000 ljudi) prikupio na sjeveru, blizu Korema, dok su se Talijani spremali napasti na jugu

Fiat CR 32 nije imao problema u borbama u Etiopiji, no već u Španjolskom gradanskom ratu pokazat će se zastarjelim

VARLJIVA TEHNIČKA NADMOĆ

Talijanskim je postrojbama na zemlji od velike pomoći bilo ratno zrakoplovstvo. Njegovu su glavninu činili lovački zrakoplovi Fiat CR 32, konstruirani prema taktičkim zahtjevima iz Prvog svjetskog rata, a već su sredinom tridesetih godina bili zastarjeli. Međutim, kako u ratu s Etiopijom nisu imali nikakvog protivnika, pokazali su se iznimno korisnima što je talijanskom vojnom i političkom čelnistvu dalo pogrešnu percepciju i neopravданo samopouzdanje. Naime, ti su zrakoplovi činili velik dio talijanskog lovačkog zrakoplovstva početkom Drugog svjetskog rata, u kojem su, razumljivo, doživjeli potpun fijasko. Slična je situacija bila i s uporabom oklopnih snaga. Tenkove su dobivale konjičke postrojbe i bojne za potporu pješaštva koje su 1936. reorganizirane u četiri pješačko-tenkovske pukovnije. Ta se kombinacija tehnike i organizacije pokazala pogodnom u Etiopiji 1935./1936., ali ne i u Španjolskom gradanskom ratu 1936. - 1939. zbog snažnijeg otpora sredstava za protuoklopnu borbu.

Etiopski car Haile Selassie ispred svečanog postroja svojih trupa. Naoružani samo puškama, ti su vojnici zapravo bili među Etiopljanima modernije opremljenim za rat

sjevera s južnim snagama u mjestu Dire Dawa. Mussolini je tog dana razglasio talijansku vlast nad Etiopijom, a talijanski je kralj Viktor Emanuel III. imenovan odlukom Velikog fašističkog vijeća za etiopskog cara.

Rat s Etiopijom bio je neposredan ispit spremnosti i uvježbanosti talijanskih oružanih snaga za borbenu djelovanja na kojim su de facto pale, unatoč pobedi, jer u sukobu s daleko slabijim, a

tehnički neusporedivo lošije opremljenim protivnikom, talijanska vojska jedva se nosila. U sukobu s hrabrim i iznimno motiviranim Etiopljancima, Talijani su vrlo teško ostvarivali planirane ratne ciljeve. U ratu je poginulo 1537 talijanskih vojnika, a više od 4000 bilo je ranjeno, dok za etiopske gubitke nema preciznih podataka, ali procjenjuju se na otprilike 275 000 mrtvih.

(završetak podlistka)

U prošlom broju Hrvatskog vojnika prikazana su razmišljanja o sadržaju i značenju sastanka delegacija Srbije i Slovenije u Beogradu 24. siječnja 1991. godine. Tema je odabrana s obzirom na to da o tom pitanju postoje različita mišljenja u historiografiji: je li tada postignut srpsko-slovenski sporazum o mirnom izlasku Slovenije iz Jugoslavije, u zamjenu za slovensko "razumijevanje" za Miloševićevu politiku "da svi Srbi žive u jednoj državi" ili je to bio samo jedan od nevažnih bilateralnih sastanaka koji su tih dana održani između tadašnjih predsjednika republika. O odgovoru na to pitanje

va) podržavaju jedinstvo Jugoslavije, ali su istodobno protiv uporabe sile radi održanja toga jedinstva". U knjizi *Smrt Jugoslavije*, o tome je zapisano:

Baker se u Beogradu sastao sa slovenskim predsednikom Kučanom i upitao ga je li Slovenija spremna da se odrekne ideje o nezavisnosti. Upozorio ga je da Završni akt iz Helsinkija priznaje samo mirno samoopredeljenje, a ne otcepljenje nasilnim putem. Također je istakao da SAD neće priznati jednostrano proglašavanje nezavisnosti. Kučan mu je otvoreno odgovorio da su stvari otišle predaleko i da Jugo-

Little, Smrt Jugoslavije).

Odmah potom, Evropska zajednica odlučila je da neće priznati neovisnost Hrvatske i Slovenije ako te republike jednostrano odluče napustiti jugoslavensku federaciju. Unatoč tome, zbog nemogućnosti dogovora sa srpskim vodstvom o preustroju Jugoslavije, Slovenija i Hrvatska, na temelju rezultata referenduma svojih građana, 25. lipnja 1991. proglašile su svoju samostalnost i neovisnost.

Dva dana nakon proglašenja samostalnosti, u Republici je Sloveniji započeo kratkotrajni oružani sukob u Sloveniji, B. Jović je u svom dnevniku 27. lipnja 1991. citirao riječi Slobodana Miloševića: *Šta mi ima*

nije vojno umiješala i napala vojarne JNA u Hrvatskoj. Zapravo, Hrvatska tada nije ni imala vojsku. Uz to, kao mogući razlog zbog kojeg se Hrvatska nije izravno umiješala u sukob u Sloveniji jest i spoznaja hrvatskoga vodstva o stvarnom cilju Srbije, koja nije imala aspiracija prema slovenskom teritoriju, odnosno oprez prema dalnjim potezima Slovenije, s obzirom na nedoumice o sadržaju srpsko-slovenskih pregovora 24. siječnja 1991. u Beogradu. Bilježeći događaje vezane uz oružani sukob u Sloveniji, B. Jović je u svom dnevniku 27. lipnja 1991. citirao riječi Slobodana Miloševića: *Šta mi ima*

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

POVLAČENJEM JN ZAPEČAĆENA SUDB

ovisi i zaključak o tome je li odluka Predsjedništva SFRJ od 18. srpnja 1991. o povlačenju JNA iz Slovenije rezultat srpsko-slovenskog dogovora ili je rezultat nezainteresiranosti tadašnje srpske politike za događaje na područjima na kojima Srbi nisu živjeli u nekom relevantnom broju. "Velikosrpska" politika srpskog vodstva, te odbijanje Srbije da se Jugoslavija preustroji u konfederalnu državu, potaknulo je Hrvatsku i Sloveniju da krenu u proces osamostaljenja. No, četiri dana prije proglašenja neovisnosti, 21. lipnja 1991., u Beograd je došao američki državni tajnik James Baker i održao niz odvojenih sastanaka s predsjednicima svih jugoslavenskih republika, ministrima Savezne vlade i članovima Predsjedništva SFRJ. Drži se da je on tada upozorio sugovornike da "SAD (kao i vlade zapadnoeuropskih država)

slaviju više nije moguće sačuvati, u dotadasnjem obliku. Kada se sastao sa srpskim rukovodiocima, rekao im je da će SAD nastaviti vršiti pritisak na Slovence i Hrvate da odustanu od nezavisnosti, ali isto tako, da SAD neće tolerirati upotrebu sile da bi se sprječilo njen proglašenje. Radilo se o istim kombiniranim signalima koje je američki ambasador u Jugoslaviji, Warren Zimmerman, mjesecima upućivao. Politika SAD-a prema secesiji tijekom tih ključnih mjeseci, koji su prethodili ratu, bila je izuzetno kolebljiva: podrška jugoslavenskom jedinstvu - da, upotreba sile za očuvanje jedinstva - ne. A, u odnosu na Slovence i Hrvate: podrška samoopredeljenju - da, unilateralno proglašavanje nezavisnosti u slučaju neuspjeha pregovora - ne (Laura Silber, Allan

venskom Teritorijalnom obranom (27. lipnja – 6. srpnja 1991.). Prilikom svjedočenja 21. svibnja 2003. protiv Miloševića na Međunarodnom sudu za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije (MKSJ), Milan Kučan je rekao da je u sukobu poginulo 37 vojnika JNA, 18 slovenskih državljanina - osam iz slovenske TO, četiri policaca, šest slovenskih civila, te još šest stranaca (ukupno 61 osoba). Milošević je naveo da su u ratu ubijena 44 pripadnika JNA, a 184 teško ranjena i ponudio sudu kao dokaz "bijelu knjigu" o zločinima slovenskih snaga, za koju je Kučan rekao da je "propagandna brošura" JNA. Raspravno vijeće nije prihvatiло taj dokument. Nevladina organizacija u Srbiji - Fond za humanitarno pravo, navodi da je u ratu poginulo 23 državljanina Srbije (izvor: Wikipedia: Rat u Sloveniji). Hrvatska se tada

da branimo slovenačke granice, to je privremeno. Treba da branimo ono što će biti trajno. (Borisav Jović: Poslednji dani SFRJ: izvodi iz dnevnika (drugo izdanje), Prizma, Kragujevac, 1996.: 343) Tri dana potom, 30. lipnja, na zatvorenoj sjednici Savjeta za zaštitu ustavnog poretka, B. Jović je rekao: Sloveniju čemo, po mom mišljenju, najbolje kazniti, ako odmah donešemo odluku o njenom isključenju iz Jugoslavije. Treba odmah sazvati Skupštinu SFRJ, saopštiti odlukom Skupštine da se poštije pravo slovenačkog naroda na samoopredeljenje i otcepljenje, da Skupština Jugoslavije prima na znanje odluku Slovenije da postane samostalna i suverena država, da utvrdi novu granicu i da zatraži odmah hitne sednice svih republičkih skupština – da potvrde tu odluku. Predložio je i

"povlačenje JNA na nove granice". To je bila prva najava na jednom tijelu Predsjedništva SFRJ da "treba dići ruke od Slovenije". (Jović: 344-345) Prateći sukob u Sloveniji, srpsko vodstvo (S. Milošević i B. Jović) je početkom srpnja 1991. od generala V. Kadijevića zatražilo žestok odgovor Slovencima, zauzimanje pozicija u Hrvatskoj s glavnim snagama JNA radi osiguranja srpskih zahtjeva i izbacivanje slovenskih i hrvatskih kadrova iz JNA (Jović, 349). General Kadijević prihvatio je spomenute zahtjeve, zapravo, JNA je u skladu s njima već djelovala: 26. lipnja postrojbe JNA pomogle su naoružanim postrojbama Srba u Hrvatskoj da zauzmu veći dio Gline, a 3. srpnja 1991. počele su ofenzivno djelovati u Baranji. S obzirom na

razum od 7. srpnja 1991., prema kojem se JNA trebala povući u vojarne i na temelju kojega je Stjepan Mesić konačno postao predsjednik Predsjedništva SFRJ, zaustavio je oružani sukob u Sloveniji, ali nije sprječio otvorenu agresiju Srbije i JNA na Hrvatsku. JNA u Hrvatskoj nije poslušala naredbu o povlačenju u vojarne, nego se otvoreno stavila na stranu dijela pobunjenih Srba, čiji je cilj bio dijelove Hrvatske pripojiti Srbiji. Nasuprot tome, Predsjedništvo SFRJ je 18. srpnja 1991. donijelo odluku o povlačenju JNA iz Slovenije (Kronologija rata: 77), čime je sprječen novi napad na Sloveniju koji je planirao dio generala JNA. Protiv te odluke glasao je samo hrvatski predstavnik Stjepan Mesić, svjestan da će se snage i naoružanje JNA koje

u funkciji mira. Bogičević (Bogić, predstavnik BiH u Predsjedništvu SFRJ) se uzdržao, a Mesić (Stjepan, predstavnik RH) bio žestoko protiv. Insistirao je na "očuvanju Jugoslavije (!), a u stvari se bojao da sve snage iz Slovenije ne prebacimo u Hrvatsku i upotrebimo za borbu protiv HDZ (Jović: 366). Hrvatski diplomat Mario Nobile o tome je u svojoj knjizi zapisao: *Janez Drnovšek i slovenska politička garnitura u Beogradu činili su samo ono što je služilo tom cilju - što bržem i bezbojnijem odčepljenju Slovenije. Drnovšek je stekao politički ugled u Sloveniji upravo na dosljednoj provedbi slovenskih nacionalnih interesa, bez namjere da se spašava jugoslavenska država ili da se olakša položaj onih*

ma blokade Beograda u njegovim upornim pokušajima da izbori automatsko sljedništvo SRJ u odnosu na SFRJ (Mario Nobile, Hrvatski feniks: diplomatski procesi iza zatvorenih vrata 1990.-1997., Zagreb, 2000., str. 57).

Za mnoge je odluka Predsjedništva SFRJ o povlačenju JNA iz Slovenije bila iznenadenje jer je "Srbija u javnim nastupima bila najagresivnija prema Sloveniji, a u stvarnosti ju je zaštitila od napada JNA", pa se taj događaj, odnosno takva odluka, povezuje i sa sastankom Kučan-Milošević, koji je održan 24. siječnja 1991.:

Brijunski je sporazum pozdravljen kao trijumf europske diplomacije. A to uopće nije bio. Ostavio je neriješenim sve važne

A IZ SLOVENIJE INA JUGOSLAVIJE (III. DIO)

to da se već od svibnja počela razmještati na kriznim područjima u Hrvatskoj. JNA je do početka srpnja 1991. ovladala svim mostovima na Dunavu između Hrvatske i Srbije (7. svibnja mostom između Iloka i Bačke Palanke, 2. srpnja mostom između Erduta i Bogojeva, te 2./3. srpnja mostom između Bezdana i Batine). Zaposjevši važne strateške pozicije, JNA je početkom srpnja 1991. bila spremna i za napad na Hrvatsku.

Međutim, uz pritisak međunarodne zajednice, odnosno na zahtjev i uz posredovanje Europske zajednice i SAD-a, Hrvatska i Slovenija su 7. srpnja 1991. na Brijunima ("Brijunski sporazum") prihvatile tromjesečnu odgodu realizacije Deklaracije o samostalnosti, kako bi se pregovori o mirnom rješenju jugoslavenske krize mogli nastaviti. Brijunski spo-

se povuku iz Slovenije moći upotrijebiti protiv Hrvatske, koja tako ostaje sarna protiv Srbije i JNA. Prema Jovićevu dnevniku, odluka o povlačenju JNA iz Slovenije usvojena je 15. srpnja 1991. (vjerovatno pogreška, jer je sjednica Predsjedništva na kojoj je donesena ta odluka održana 18. srpnja): *Konačno smo usvojili odluku o povlačenju JNA iz Slovenije. Formalno, odluka je glasila da se jedinice JNA iz Slovenije privremeno razmeštaju na nove položaje. U stvari, da se zadovolje oni koji se još nadaju očuvanju jedinstvene SFRJ. Nas četvorica iz Srbije i Crne Gore, plus Drnovšek (Janez, predstavnik Slovenije u Predsjedništvu SFRJ), smo prevladali, a Tupurkovski (Vasil, predstavnik Makedonije u Predsjedništvu SFRJ) nam se jedva pridružio zahvaljujući "izjavu" Predsjedništva da je to*

republika, prije svega Hrvatske, koje su im bile prirodni saveznici. Zapravo, najbliži saveznici Slovenaca u odčepljenju, a time i razbijanju Jugoslavije, bili su Srbi, koji su prvi podržali ideju o naglom povlačenju JNA iz Slovenije, čime su de facto, a uskoro i de jure, priznali odvajanje Slovenije. Za taj je potez na kraju bio i Veljko Kadijević, savezni sekretar za narodnu obranu, i - što je presudno - Makedonac Vasil Tupurkovski, kojemu je Kiro Gligorov to oštro zamjerio. Slovenci su se, međutim - čim su se odvojili, dobili međunarodno priznanje i konsolidirali svoj položaj - brzo okrenuli protiv onih koji su im to elegantno omogućili i koji su ih prvi jednostrano priznali. Slovensko priznanje SRJ nije nikada uslijedilo, naprotiv, Slovenija je bila u prvim redovi-

sporne točke, sve dok traje tro-mjesečni moratorij... Diplomatsku su pobedu odnijeli Milošević i Kučan koji su se o odlasku Slovenije iz Federacije dogovorili na nizu sastanaka koji su možda počeli još 24. siječnja u Beogradu, a završili na sjednici Predsjedništva 18. srpnja. Ključna su pitanja riješili sami igrači, bez međunarodnog posredovanja. Milošević i Kučan zajednički su preveslali i zapravo uništili SFRJ (Laura Silber, Allan Little, Smrt Jugoslavije: 161).

Navedeni zaključak iz knjige *Smrt Jugoslavije* ne mora biti točan, no činjenica jest da je 18. srpnja 1991. Odlukom Predsjedništva SFRJ o povlačenju JNA iz Slovenije započaćena sudbina Jugoslavije, odnosno da je propao posljednji pokušaj očuvanja Jugoslavije. ■

Po broju poslanih čestitki Dan zaljubljenih je u samom svjetskom vrhu

Marka Grenlanda jedna je od kandidatkinja za najveće prijestolje u kategoriji malih europskih država (teritorija). Osim toga organizira i vlastiti izbor najljepših maraka

FILATELIIJA

Marka s likom prvog bana pučanina Ivana Mažuranića, jedna je od kandidatkinja za najljepšu poštansku marku RH iz 2014. Njegov lik nalazi se i na novčanici od 100 kuna, a brojne ulice, trgovi i škole diljem Hrvatske nose ime ovog pjesnika, jezikoslovca i političara

Stotine maraka promoviraju kult sv. Valentina, biskupa koji se borio protiv zabrane ženidbe vojnika tijekom Rimskog Carstva

MARKE BORBA ZA PRIJESTOLJE

I hrvatski izdavač poštanskih maraka već tradicionalno, 18. put po redu, birao najljepše izdanje poštanskih maraka iz prethodne godine. Tako će se i ove godine, od 3. veljače do 6. ožujka 2015. birati jedno od gotovo pedesetak izdanja hrvatskih maraka nastalih tijekom 2014.

Ivo AŠČIĆ

Izbor najljepših poštanskih maraka nekog izdavača za određeno razdoblje, udruženja izdavača maraka na neku temu, filatelističkih časopisa i sl. redovito je pojava u svijetu. Posebice je izražen posljednjih godina kada se radi na većoj promidžbi filatelije. U izboru sudjeluju tisuće zaljubljenika u filateliju, ali svoj glas daju i one osobe koje ne sakupljaju marke zbg mogućnosti osvajanja vrijednih nagrada organizatora, "podrške" nekoj marki za koju su posebno vezani, hobija ili posla, npr. motiv iz Hrvatske, vojni motiv.

I hrvatski izdavač poštanskih maraka već tradicionalno, 18. put po redu, birao najljepše izdanje poštanskih maraka iz prethodne godine. Tako će se i ove godine, od 3. veljače do 6. ožujka 2015. birati jedno od gotovo pedesetak izdanja hrvatskih maraka nastalih tijekom 2014. U izboru ravnopravno sudjeluju i prigodne marke Republike Hrvatske koje se odnose na vojnu tematiku, kao što je marka "U spomen na žrtve I. svjetskog rata" izdana u listopadu 2014. o kojoj je već pisano u Hrvatskom vojniku.

Glasovati za najljepšu hrvatsku marku moguće je putem interneta i pošte, odnosno glasačkih kuponica koji se nalaze u poštanskim uredima ili se mogu "skinuti" s internetske stranice izdavača maraka. Najsretnije glasači koji glasuju putem pošte očekuju vrijedne nagrade. Zbog zanimljivosti izdavačkog programa hrvatskih poštanskih maraka izdanih tijekom prošle godine, ali i vrijedne nagrade, iskoristive u jednoj od najpoželjnijih i najstarijih turističkih odredišta na

Marke Farskih otoka
"Stoljeće od početka I.
svjetskog rata" u utrici za
najljepše izdanje iz 2014.

Sredozemlju, osim glasača iz Hrvatske, očekuju se glasovi filatelisti iz cijelog svijeta koji redovito sakupljaju hrvatske marke.

Brojni su i drugi aktualni izbori za najljepšu marku. Tako primjerice Farski otoci I HP Mostar do sredine ožujka 2015. biraju najljepšu marku, a najsjajnije glasače nagradit će putovanjem na Farske otoke, odnosno u Dubrovnik. Greenland prikuplja glasove do početka ožujka 2015. a sretnika nagrađuje s deset tisuća danskih kruna, Europsko udruženje malih poštanskih operatora (SEPAC) kao što su Gibraltar, Otok Man, Aland, Grenland, Malta i dr. biraju najljepšu marku. Najsretnijeg glasača očekuje kompleti maraka svih zemalja članica, njemački časopis Deutsches Briefmarken-Revue biraju najljepšu europsku marku, u čijem je izboru nominiran i hrvatski blok Mostovi i vijadukti o kojem je također pisao Hrvatski vojnik.

BORAC PROTIV ZABRANE ŽENIDBE VOJNIKA

Povijesna osoba iz III. stoljeća, biskup Valentijn, posljednjih nekoliko desetljeća postao je vrlo popularan. Danas je kult sv. Valentina raširen po mnogim krajevima svijeta, čak i onde gdje kršćanstvo nije toliko rašireno. Papa Gelasije I. 496. godine proglašio ga je svetim, a papa Pavao VI. izbrisao ga je iz glavnog katoličkog kalendara svetaca u drugoj polovici XX. stoljeća. Živio je u doba Rimskog Carstva, u vrijeme u kojem su Rimljani progonili kršćane. Pružao je pomoć svima koji su ga tražili savjet, odupirući se naredbi cara Klaudija II. Gotskog, koji je u to vrijeme donio zabranu zaručivanja i ženidbe vojnika smatrajući kako oni

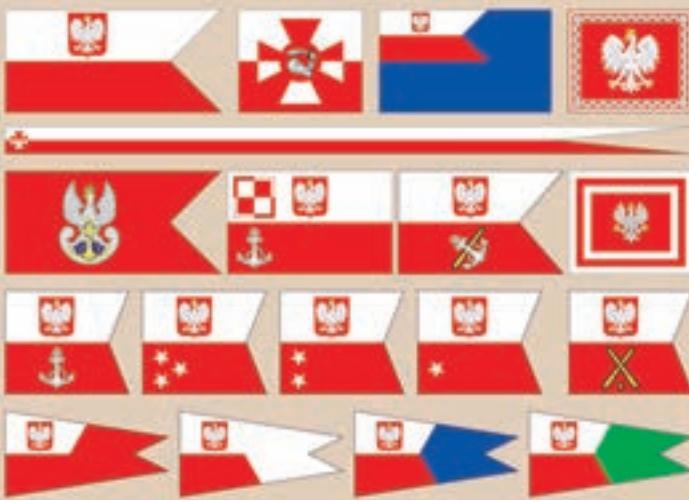
neće s voljom ratovati ako ih kod kuće čekaju žena i djeca, odnosno vjenčani mladići radije će ostajati kod kuće s obitelji nego ići u rat.

U IV. stoljeću počelo je svečevanje u Rimu, potom se štirilo po cijelome svijetu. U Francuskoj i Engleskoj već od XIV. stoljeća sv. Valentijn slavio se kao zaštitnik mlađeži i zaljubljenih, poslije se, posebice u SAD-u te zapadnoj Europi, Valentinovaljva kao blagdan prijateljstva i zaljubljenosti. U naše krajeve, krajem prošlog stoljeća Dan zaljubljenih ili Valentinovala dolazi iz zapadnih kultura najprije u gradove, a potom i u seosku sredinu.

Po broju poslanih čestitki, 14. veljače odnosno Valentinovalu u samom je svjetskom vrhu. Britanci su tako sredinom XIX. stoljeća na ovaj dan slali i do 25 milijuna dopisnica! Procjenjuje se, da se samo u Sjedinjenim Američkim Državama, internetu unatoč, svake godine pošalje blizu 200 milijuna, čestitki putem pošte. Prema podacima kataloških kuća, do danas je u svijetu na temu sv. Valentina izdano više od 150 različitih maraka. Između ostalih izdvajaju se: Finska, Poljska, Filipini, Norveška, Irška, Francuska i Australija, koje su izdane nekoliko maraka. Među njima je i Hrvatska koja je marke na ovu temu izdavala 2000., 2003., 2012. i 2014. godine. ■

Valentinovo je u
Hrvatsku došlo je
zападних култура
поткрай прошлог
столjećа

dr. sc. Željko HEIMER

VEKSILOLOGIJA

Poljska vojnopolomorska krmene zastava (bandera wojenna) slijedi tradiciju ratnih mornarica na Baltiku tako da je raskoljenog kraja...

POLJSKE VOJNOPOMORSKE ZASTAVE

Tradicionalna poljska bijelo-crvena dvobožnica na moru se koristi s državnim grbom postavljenim u sredini bijelog polja – na brodovima trgovacke mornarice i drugim civilnim plovilima, uključujući i one u državnoj službi, dok je jednaka zastava raskoljenog kraja vojnopolomorska. Pramčanu zastavu (*proporzec Marynarki Wojennej*) ratni brodovi ističu nedjeljom i blagdanom te svakodnevno kad su u stranim vodama. Zastava kombinira tradicionalne poljske vojne simbole: dvobožnica preko koje je križ proširenih krakova invertiranih boja, u čijoj je sredini crveni disk u kojem je oklopljena

ruka koja drži sablju. Zastava RM-a (*flaga Marynarki Wojennej*) u pravilu se ne ističe na brodovima, nego u svečanim prilikama na kopnu. Crvene je boje, raskoljenog kraja, sa znakom RM-a u sredini. Sličnu zastavu s odgovarajućim znakom imaju i druge grane oružanih snaga. Treća zastava koja označuje ratni brod je plamenac koji se ističe na vrhu glavnog jarbola odnosno drugom pogodnom mjestu pri vrhu broda kojim zapovijeda časnik RM-a. Plamenac (*znak dowódcy okrętu*) dvobožnica je, raskoljenog kraja, s križem proširenih krakova invertiranih boja uz jarbol.

Umjesto spomenute krmene zastave, pomoći brodovi RM-a (*bandera pomocniczych jednostek pływających Marynarki Wojennej*) ističu svjetlo plavu zastavu s vojnopolomorskim krmenom zastavom u uglu. Posebnu zastavu ističu i zračne luke odnosno helidromi u sastavu RM-a (*flaga lotnisk Marynarki Wojennej*): pravokutna dvobožnica s grbom na koju je dodan u bijelom polju uz kopljje znak ratnog zrakoplova – bijelo-crveno raščetvoren kvadrat obrubljen invertiranim bojama te u crvenom polju uz kopljje znak mornarice – bijelo sidro. Takvu zastavu

bez sidra inače ističu druge vojne zrakoplovne instalacije. Zastava predsjednika koja se ističe kad se nalazi na ratnom brodu jednaka je zastavi koju koristi na kopnu, crvene boje s prikazom orla iz državnog grba, obrubljena složenim crveno-bijelim obrubom koji ukazuje na predsjednikovu funkciju vrhovnog zapovjednika. Zastava maršala ima jednostavniji dvostruki bijeli obrub i prikazuje tzv. maršalskog orla posebnog izgleda koji u pandžama drži ukrštene buzdovane. Zastava načelnika GS-a sličnog je izgleda, ali orao ima slobodne pandže. ■

11. DOMOBRANSKA PUKOVNIJA "R" - VINKOVCI

11. domobranska pukovnija "R" – Vinkovci ustrojena je Odlukom od 5. listopada 1992. iz prethodne vinkovčke 1. domobranske bojne "R", a postojala je do ukidanja 27. srpnja 1994. kad su njezini pripadnici raspoređeni u druge postrojbe. U vrijeme Domovinskog rata postrojba je izradila i koristila zastavu.

Zastava 11. domobranske pukovnije "R" – Vinkovci je crveno-bijelo-plava trobožnica, a u sredini bijele pruge nalazi se izvezen znak postrojbe. Znak je žuto obrubljen polukružni svjetlosti plavi štit sa zelenim podnožjem i trobojnim kosim prugama uz (heraldički) desni donji rub. Na vrhu trobojnog dijela je grijezdo, raskoljeno desno crveno-bijelo šahirano 3×5 i lijevo crni zid bijelo obzidan. U grijezdu su dva ptica, a na njemu slijeva stoji crna lastavica raširenila krila koja ih hrani. Iza nje lijevo izrasta žuti klas žita. U

zaglavlu desno crni je veliki natpis "11." i lijevo od njega manjim slovima "PUKOVNJA" te u podnožju preko bijele kose pruge crnim "VINKOVCI". Zastava je veličine 82×186 cm, ukrašena zlatnim pozamanterijskim resama oko dva centimetra širine s tri ruba i rukavom od posuvraćenog trobojnog materijala zastavnog lista. Čuva se u zbirci zastava Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske. Bila je izložena 1993. na izložbi *Hrvatsko domobranstvo 1868. – 1993.* Znak postrojbe izradio je S. Vuković, a u isto su vrijeme izrađivane i stolne zastavice s jednakim znakom na bijeloj podlozi.

U povodu obilježavanja 15. godišnjice stvaranja Oružanih snaga Republike Hrvatske izrađena je 2006. godine i svjetlosti plava zastava s digitalno tiskanim nešto većim znakom Pukovnije. ■

Zastava 11. domobranske pukovnije "R" - Vinkovci

Dodatne informacije o zastavama postrojbi OSRH, fotografije zastava u uporabi, saznanja o nastanku i korištenju zastave, kao i ispravke i ostalo što bi moglo pomoći u izradi cijelokupne povijesti zastava naših postrojbi, molimo javite na zastavehv@gmail.com. Unaprijed zahvaljujemo.

MULTIMEDIJA

Dell Venue 8 i alat za mjerjenje udaljenosti

Elitni Dellov tablet u prodaji se pojavio krajem prošle godine, a reklamirali su ga kao tanjeg od uređaja iPad Air 2. Novi je Dell Venue 8 7000 uređaj koji bi svatko poželio, a ima i nešto novo.

Samo čemo vas podsjetiti na to da Dell Venue 8 7000 ima i posebnu stražnju Intel RealSense Snapshot kameru koja može snimati 3D fotografije, odnosno postavljati 3D efekte. Upravo su tu karakteristiku iskoristili u novoj aplikaciji koja može mje-

riti dubinu, odnosno udaljenost predmeta od tableta. To nije ništa novo jer već odavno u građevinarstvu postoje uređaji koji u trenu mogu izmjeriti pregršt podataka kao što je udaljenost zidova, kvadratura, kubici... svašta! Slično mjeri i stražnja

kamera koja radi u kombinaciji s posebnom aplikacijom i ugrađenim senzorima. U praksi se ta mogućnost može iskoristiti na mnogim mjestima: u školi, građevinarstvu, u kući... Zanimljivo je da tablet može otkriti ako kamera nije dobro snimila objekt

te zahtijevati još nekoliko snimki kako bismo dobili što preciznije podatke.

Dell Venue 8 7000 ima 8-inčni OLED ekran, dva gigabajta RAM-a, radi na Androidovu 4.4.2 KitKat operativnom sustavu, a cijena iznosi 399 dolara.

Sonyjev Bluetooth zvučnik-kockica

Sony je predstavio novi bežični Bluetooth zvučnik označe SRS-X11. Karakteriziraju ga male dimenzije, dobra autonomija i živahne boje. Dolazi u obliku majusne kockice (visina svake stranice iznosi 6,1 cm), a masa mu je 215 grama. Unutar kućića nalazi se samo pretvarač u kombinaciji s dvostrukim pasivnim hladnjakom. Digitalno pojačalo ima snagu od zavidnih deset vata. Povezivost se ostvaruje putem Bluetootha s maksimalnim dometom od

deset metara. Dostupna je posebna opcija koja omogućuje uparivanje dva SRS-X11 zvučnika putem posebne tipke čime se stvara pravo stereookruženje. Punjiva baterija ugrađena u zvučnike omogućuje oko 12 sati aktivnog rada. Zvučnici će biti dostupni u pet različitih boja: crvenoj, crnoj, bijeloj, plavoj i ružičastoj. Prodaja započinje 21. veljače u Japanu po cijeni od oko 70 eura, a u budućnosti bi se trebali pojavit i na zapadnim tržištima.

Nove ikone Windowsa 10

Na jednoj od kineskih internetskih stranica pojavili su se screenshotovi još neobjavljenog builda operativnog sustava (10009) Windows 10. O detaljima još nema informacija, a osnovno je bilo prikazivanje redizajniranih ikona koje možda neće biti po svačijem ukusu.

Dobar dio ikona koje su dosad smatrane testnima osvanuo je u novim inačicama: za Recycle Bin, Control Panel i pogone (optički i tvrdi diskovi) u računalu. Stranica ITHome kod prošlih se informacija vezanih uz Windowsove sustave pokazala prilično

pouzdanim izvorom, no kao i uvijek valja imati na umu da su redizajnirane ikone vjerojatno tek dio šminke te da bi se sve moglo promijeniti do konačnog izlaska sustava. Kao i dosad, članom programa Insider

može postati svatko te testirati Windows 10 u Technical Preview izdanju i pružiti Microsoftu povratne informacije. Trenutačno su u program uključena više od dva milijuna korisnika diljem svijeta.

Elita među mobitelima

Vertu je odavno poznat kao kompanija koja proizvodi luksuzne pametne telefone kao što je, primjerice, i Clous de Paris. Temelji se na prethodnom modelu Signature Touch, hardverski je vrlo privlačan, no ipak su neke druge kvalitete u prvom planu. Spomenimo najprije one posebnosti koje drugi uređaji nemaju. Prvi je zvuk koji je vrhunski i u čijem potpisu stoji tvrtka Bang & Olufsen. Zgodno je što zvukove za zvonjavu potpisuje londonski simfonijski orkestar.

Druga je posebnost Vertuova modela Clous de Paris metalno

kućište od Grade-5 titanija uz posebnu gravuru, u kombinaciji s krokodilskom kožom. Važno je i što korisniku pruža 24-satnu podršku: tvrtku možete nazvati u četiri ujutro i netko će vam se javiti, makar i da samo pročavrlja s vama.

Clous de Paris ima izvrstan hardver, ali nije zadnja riječ tehnike. Ukratko, ekran je 4,7-inčni i Full HD rezolucije 1920 x 1080 točaka te zaštićen najkvalitetnijim safirnim stakлом. Kao procesor odabran je hvaljeni 4-jezgreni Qualcomm Snapdragon 800 na 2,3 GHz uz Adreno 330 gra-

fiku. Ugrađena su dva gigabajta RAM-a i 64 gigabajta interne memorije. Baterija ima kapacitet od 2275 mAh, a ako se pitate može li se bežično puniti: može (Qi wireless). Ima i dvije kvalitetne kamere – prednju od dva megapiksela i stražnju od 13

megapiksela (Hasselblad). Nije potrebno posebno spominjati kako podržava 4G LTE mreže. Dimenzije simpatičnog uređajčića su 69 x 145 x 10,65 milimetara, masa 192 grama, a može biti vaš za sitnicu od stotinjak tisuća kuna.

Samsung za novi iPhone

Kako navodi južnokorejski Maeil Business, a prenosi Reuters, Samsung će biti glavni dobavljač, čak 75 %, za Appleove najnovije A9 čipove za sljedeću generaciju iPhonea 7. Samsung navodno već proizvodi i dijelove za taj uređaj koji bi mogao dolaziti s dvostrukom kamerom. Ako se pitate kako je moguće da Apple kupuje dijelove za svoje uređaje od najvećeg rivala Samsunga, odgovor je jednostavan: to je čisti posao na obostranu korist. Čini se da je Samsung među rijetkim koji može zadovoljiti Appleove potrebe za masovnom

proizvodnjom komponenti najnovije tehnologije.

Vjerujemo da se Apple zalaže za to da Korejci vide samo pojedine puzzle, a ne cijelu slagalicu, barem dok uređaj ne dođe na tržište. No, Samsung je daleko dogurao i na neki način prestao toliko kopirati Apple. Nije se teško prisjetiti koliko su neki njihovi modeli sličili iPhoneu 3G. Ipak, najnoviji je Note Edge sa zakriviljenim zaslonom vrhunac tehnologije kakvu zasad ima samo Samsung pa možemo reći da Apple na neki način kasni s inovacijama.

WEB-INFO

www.andymcnab.co.uk

Otkako je 1993. izšla njegova prva knjiga *Bravo To Zero*, anonimni autor koji se potpisuje pseudonomom Andy McNab postao je model za modernog piscu romana vojničke odnosno ratne tematike. Popularnosti pridonosi i njegova biografija bivšeg pripadnika britanske pješačke pukovnije te specijalnih snaga koju je obuhvatilo u romanima napisanim prema istinitim događajima. McNabov je popis djela puno širi od popisa prevedenih u Hrvatskoj, a služite li se engleskim jezikom dobro će vam doći da prosurfatate autorovom službenom stranicom i upoznate se s njima. No, www.andymcnab.co.uk i multimedijiska je stranica, s video- i audiomaterijalima koje vrijedi čuti i vidjeti. Tu su i wallpaperi te linkovi na fotografije koje je bivši SAS-ovac donio iz područja u kojima je nekad nosio odoru. Na koncu: stranica je i grafički prilično atraktivna.

D. VLAHOVIĆ

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE**

Na temelju članka 27. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 73/13) i točke II. Odluke o osnivanju Povjerenstva za utvrđivanje prijedloga izbora kandidata za popunu slobodnih ustrojbenskih mjeseta na temelju internog oglasa, KLASA: 023-03/14-03/1, URBROJ: 512-01-14-103 od 19. veljače 2014., objavljuje

INTERNI OGLAS

**za popunu radnih mjeseta u Samostalnoj
službi za vojni zračni promet, Odjelu
za istraživanje zrakoplovnih nesreća i
ozbiljnih nezgoda**

**VIŠI STRUČNI SAVJETNIK – VIŠI ISTRAŽITELJ ZA
OPERACIJE, 1 izvršitelj**

UVJETI:

- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomska stručna studija ili preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij u trajanju od najmanje tri godine prometne struke-smjer aeronautika ili prometne struke - zračni smjer
- znanje engleskog jezika
- vrsta/čin: pukovnik
- VSSP: D13PC53
- rod/struka: zrakoplovstvo

**VIŠI STRUČNI SAVJETNIK – VIŠI ISTRAŽITELJ ZA
ODRŽAVANJE, 1 izvršitelj**

UVJETI:

- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomska stručna studija ili preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij u trajanju od najmanje tri godine stolarske struke ili prometne struke - zračni smjer
- znanje iz područja održavanja VZ i ZT
- znanje engleskog jezika
- vrsta/čin: pukovnik
- VSSP: D13PC53
- rod/struka: zrakoplovstvo

Osim propisanih uvjeta kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Prijave s dokazima za ispunjavanje navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske resurse, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četrnaest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
SEKTOR ZA UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA**

Na temelju članka 62. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/13-03/1, URBROJ: 512-01-13-664 od 20. studenoga 2013., objavljuje

INTERNI OGLAS

**za popunu dužnosti u Vojnom predstavništvu Republike Hrvatske pri
NATO-u i EU-u u sastavu Stalnog predstavništva Republike Hrvatske
pri NATO-u, Bruxelles, Kraljevina Belgija**

**Stožerni časnik za razvoj sposobnosti u Odjelu za EU, ustrojeni čin: pukovnik –
jedan izvršitelj**

OPĆI UVJETI:

- treća razina sljedno-rastuće časničke izobrazbe
- znanje engleskog jezika: ALCPT ≥85%
- sigurnosni certifikat NATO SECRET

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: prosinac 2015.

Osim propisanih uvjeta kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Za kandidate koji ispunjavaju uvjete provest će se individualni razgovor na hrvatskom i engleskom jeziku s pitanjima vezanim uz dužnost.

Prijave s dokazima za ispunjavanje navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske resurse, Sektor za upravljanje ljudskim resursima, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četrnaest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
SEKTOR ZA UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA**

Na temelju članka 62. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/13-03/1, URBROJ: 512-01-13-664 od 20. studenoga 2013., objavljuje

INTERNI OGLAS

**za popunu dužnosti u RACVIAC-u – Centru za sigurnosnu suradnju
sa sjedištem u Rakitiju, Republika Hrvatska**

Operativni časnik (Operations manager), ustrojeni čin: pukovnik

OPĆI UVJET:

- znanje engleskog jezika SLP 3333 ili ALCPT ≥85%

POŽELJNI UVJET:

- iskustvo u poslovima sigurnosno-obrambene politike u međunarodnom okružju

Predviđeno vrijeme upućivanja na dužnost: rujan 2015.

Osim propisanih uvjeta kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Prijave s dokazima za ispunjavanje navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske resurse, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 (četrnaest) dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

Postani nepobjediv.

LASERSKO SKIDANJE DIOPTRIJE

Laserskim uklanjanjem dioptrije (LASIK ili PRK) omogućuje se jasan i precizan vid.

Metoda je sigurna i bezbolna te dozvoljava brzi povratak svakodnevnim aktivnostima.

Čak je i NASA preporučila lasersko skidanje dioptrije kao rutinsku metodu uklanjanja grešaka vida za pilote i astronaute.

Provjerite jeste li dobar kandidat za lasersku korekciju vida i započnite novi život bez naočala ili kontaktnih leća.

NARUČI SE NA PREGLED
na tel. 01 4678 444
ili na www.bilicvision.hr

(●)
BILIC VISION
POLIKLINIKA ZA CIJEDNOLOČNI I OTOPREDNI

Ime koje poznajete, lječnici kojima vjerujete.

